

รายงานการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุง
ให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT USING E-LEARNING
FOR TRANSFORMATION IN 21st CENTURY

บานชื่น นักการเรียน
พระครูปลัดประสิทธิ์ ปสิทฺโธ
พระมหาธนภัทร อภิชาโน
มานพ นักการเรียน

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุง
ให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT USING E-LEARNING
FOR TRANSFORMATION IN 21st CENTURY

บานชื่น นักการเรียน
พระครูปลัดประสิทธิ์ ปสิทฺโธ
พระมหาธนภัทร อภิชาโน
มานพ นักการเรียน

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง หลังเรียนกับก่อนเรียน 2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 3. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 60 มีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ ร้อยละ 90 และมีอายุ 30 ปีลงมา ร้อยละ 70 มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ก่อนเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และหลังการเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.65 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.25 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น

2. กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ซึ่งเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ได้ระบุปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน คือ ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนหรือมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มากพอในการนำไปปฏิบัติได้ ขาดความรับผิดชอบการเรียนออนไลน์นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น และขาดความพร้อมอุปกรณ์การเรียน และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน คือ ขาดความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชา ไม่สนใจเรียน ขาดการลงมือปฏิบัติ ไม่ใส่ใจในการเรียน และไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน

3. นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, SD = .56$)

คำสำคัญ : 1. การจัดการเรียน 2. การจัดการสอน 3. การเปลี่ยนแปลง 4. ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The topic of this research was the instructional management using e-learning for transformation in 21st century. The purposes of this research were to 1. compare learning outcome of fourth year students of faculty of Social Sciences, Program in Government, Before-and-after study 2. study level of satisfaction to the instructional management using e-learning for transformation in 21st century 3. study problem and cause of the instructional management using e-learning for transformation in 21st century.

This is action research, then populations were fourth year students 20 persons of faculty of Social Sciences, Program in Government and studying in field experience training subject (SO 2141) semester 1 in academic year 2565. The instrument was a questionnaire and interview form. Reliability 0.95 and statistics were frequency percentage average and standard deviation.

The results of the research were as follows:

1. The target group 20 persons, most are male 60 % status as a layman 90 % and under 30 years old 70 % understanding field experience training subject (SO 2141) in the instructional management using e-learning, before study had Average rating 6.35 about 31.5 % and after study had Average rating 14.65 about 73.25 %, had score increase.

2. The target group 20 persons, studying in field experience training subject (SO 2141) had identified the problem and cause that haven't knowledge base and understanding about this subject or have a little knowledge but don't practice, irresponsible, lack of enthusiasm in studying and Lack of readiness of school supplies, so cause of class problems are lack of understanding in content of subject, don't interest to study, Lack of practice and Lack of readiness of school supplies

3. student had satisfaction of the instructional management using e-learning in field experience training subject (SO 2141) over all in a high level ($\bar{X} = 4.31$, $SD = .56$)

Keywords: 1. the instructional management 2. improvement 3. Transformation
4. 21st century

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” นี้ เป็นงานวิจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2564

ขอกราบขอบพระคุณ พระเมธาวิจารย์,รศ.ดร. และดร.สุวรรณ ม่วงนวล ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่คอยอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงานต่าง ๆ และคณะผู้ร่วมวิจัย เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณาจารย์ วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการทำการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ที่ตอบแบบสอบถาม จึงทำให้การวิจัยสำเร็จลงไปได้ ซึ่งผลที่ได้รับจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษา คณะสังคมศาสตร์ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทุกท่านที่ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพ การพัฒนาตนเองในการศึกษาต่อไป

คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องถ้าจะมี คณะผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ดร.บานชื่น นักการเรียน
หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะ
24 มีนาคม พ.ศ 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยเกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบ E-Learning	11
2.3 การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21	28
2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd)	33
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	35
2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	37
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	42
2.8 มคอ.3 รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)	46
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
2.10 สรุปกรอบแนวความคิด	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
3.1 ประชากร	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
3.3 วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	60
3.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการทดลอง	64
3.5 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	65
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน	69
ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจ	70
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของนักศึกษา	71
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
5.1 สรุปผลการวิจัย	73
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	74
5.3 ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	81
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการวิจัย	82
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)	86
ภาคผนวก ค เอกสารรับรองจริยธรรมการทำวิจัย	89
ประวัตินักวิจัย	91

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตามเพศ	67
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตาม สถานภาพ	68
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตามอายุ	68
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน	69
ตารางที่ 4.5 จำนวนคะแนนและร้อยละความรู้ความเข้าใจในการเรียนของนักศึกษา ก่อน เรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning	70
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจในการ จัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา	71

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันทั่วโลกและประเทศไทยต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้รับความกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส และภาครัฐมีคำสั่งให้สถาบันการศึกษาหยุดการเรียนการสอน โดยให้ส่วนราชการต้นสังกัด กำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ เช่น การสื่อสารแบบทางไกล หรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (เดือนเพ็ญ บุญมาชู, 2564) หากไม่สามารถจัดการเรียนการสอน โดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ สถานศึกษาอาจจัดการเรียนการสอนโดยใบสั่งงาน หรือมอบงานตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ด้วยที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบสถานการณ์ปกติ สถาบันการศึกษาได้เริ่มใช้การเรียนการสอนออนไลน์ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน โดยการถ่ายทอดความรู้ด้วยเทคโนโลยี ทดแทนการเรียนการสอนแบบนั่งเรียนในห้อง เพื่อสร้างกลไกให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสและทางเลือก ที่จะเข้าถึงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบ และวิธีการออนไลน์ เมื่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ทำให้โอกาสในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในสภาพการณ์ที่ต่างกัน ลดน้อยลงและเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อลดข้อจำกัดดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยความคาดหวังที่จะนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ สามารถสร้างความปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อีกทั้งการใช้การเรียนการสอนออนไลน์ จะทำให้เกิดความทันสมัย การลดระยะเวลาในการทำงาน ทำให้เกิดระบบใหม่ในการจัดส่งและจัดเก็บผลงานต่าง ๆ ของผู้เรียน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 5)

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ถูกพัฒนาขึ้นจนเป็นสิ่งที่ใช้งานง่ายและใกล้ตัวมนุษย์มากขึ้น ทำให้เกิดนวัตกรรมการจัดการศึกษาจากระบบการเรียนการสอนเดิมที่ครูผู้สอนยืนหน้าชั้นเรียนและเขียนกระดานพร้อมการบรรยายปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริง ประกอบกับการใช้กระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้แบบ Collaborative Learning โดยผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนหรือกลุ่มผู้เรียนด้วยกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดหรือทำงานร่วมกันได้ ผ่านการเขียน การอ่าน และการสร้างเนื้อหา รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลการแสวงหาและการนำเสนอความรู้ในรูปแบบออนไลน์ เหมาะแก่สถานการณ์ก่อให้เกิดการจดจำและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้นด้วยการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรมีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป (พาสนา จุรัตน์, 2561 : 2365) สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ ประการที่ 1. คนไทยเป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ประการที่ 2. สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประการที่ 3. ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง โดยขับเคลื่อนภายใต้ 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ยุทธศาสตร์ที่ 2. การยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3. การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมรองรับความต้องการของตลาดงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 4. การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 5. การพัฒนาคุณภาพของคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 6. การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน และยุทธศาสตร์ที่ 7. การพัฒนาระบบการเงินเพื่อการศึกษา (จิตรา สุขเจริญ, 2654)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชากรทั่วโลก ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความปลอดภัย และลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าทุกคนต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมากในการดูแลตนเอง รูปแบบชีวิตวิถีใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้ วิธีการสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน สิ่งที่จะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เราต้องปรับตัว New Normal หรือความปกติใหม่ หมายถึง สถานการณ์ พฤติกรรม การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เราไม่เคย หรือเคยเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ก่อนหน้านี้ แต่กลายมาเป็นมาตรฐานปกติในปัจจุบัน New Normal (สิริรัตน์ ช่อฉาย, 2564) กับชีวิตวิถีใหม่ของคนไทย มีดังนี้ คือ 1. การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีควบคู่กับอินเทอร์เน็ต จะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น ที่จากเดิมมีมากอยู่แล้ว แต่ในสังคมยุค New Normal สิ่งเหล่านี้จะเข้าไปอยู่ในแทบทุกจังหวะชีวิต ไม่ว่าจะเป็น การเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ และการเอ็นเตอร์เทนชีวิตรูปแบบต่าง ๆ การดูหนัง ฟังเพลง 2. การเว้นระยะห่างทางสังคม ผู้คนในสังคมจะเห็นความสำคัญของการเว้นระยะห่างที่เป็นแนวทางการใช้ชีวิตช่วงวิกฤติโควิด 19 โดยรักษาระยะห่างทางกายภาพและใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการสื่อสารและการใช้ชีวิต ลดการปฏิสัมพันธ์ การไปในสถานที่สาธารณะ และเน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น 3. การดูแลใส่ใจสุขภาพทั้งตัวเองและคนรอบข้าง ที่ต้องดูแลด้านสุขภาพ และความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ การใช้หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกวิธี และหมั่นสังเกตตัวเองเมื่อไม่สบาย และ 4. การสร้างสมดุลชีวิต การมีโอกาสดำรงงานที่บ้าน การลดการพบปะผู้คนในสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าว การศึกษาออนไลน์ไม่เพียงจะอำนวยความสะดวก และเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนแล้วยังอำนวยความสะดวกให้กับสถาบันการศึกษา เป็นช่องทางในการสร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงผู้ที่มีความต้องการในวงกว้างขึ้น โดยในปีการศึกษา 2563 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ได้เริ่มนำการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาประยุกต์ใช้ ซึ่งทางคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง มุ่งหวังที่จะได้ผลการ

ตอบรับที่ดีจากนักศึกษาตามที่คาดหวังไว้ ผู้วิจัยจึงอยากทราบถึงสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อเป็นการพัฒนานวัตกรรมให้มีความแปลกใหม่ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย จึงเกิดการประยุกต์ใช้รายวิชาออนไลน์บนเว็บไซต์ขึ้น ช่วยให้เว็บไซต์ที่นำมาใช้งานมีความน่าสนใจ มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และเปิดกว้างสำหรับนักศึกษาที่สนใจจะเข้าเรียนในรายวิชาออนไลน์บนเว็บไซต์นั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อนำมาปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพราะเห็นว่ามีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการสอนแบบเดิมที่อาจารย์เป็นผู้บรรยาย มาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนได้โดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ และนำมาใช้ในเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย รวมทั้งเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศ และประชาคมอาเซียน ต่อไป

1.2 โจทย์การวิจัย

1. นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ผ่านเกณฑ์การวัดผลประเมินผลหรือไม่
2. นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด
3. นักศึกษา มีปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง หลังเรียนกับก่อนเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning หมายถึง การจัดการเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบออนไลน์ที่ใช้นำเสนอข้อมูลประเภทต่าง ๆ โดยผ่าน Google Meet, Zoom, Line, Google Class Room และ Facebook ของคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ศตวรรษที่ 21 หมายถึง โลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100 เป็นสังคมความรู้ มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวัน สามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นศตวรรษที่เกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นความเจริญรุ่งเรืองของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในโลก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และเข้าใจข้อมูล โดยความรู้คือความเข้าใจที่มีเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้มาจากการศึกษา การเรียนรู้ การสะสมประสบการณ์ และการแบ่งปันความรู้กับผู้อื่น ความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning) ในเนื้อหารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบออนไลน์ที่ใช้นำเสนอข้อมูลประเภทต่าง ๆ โดยผ่าน Google Meet, Zoom, Line, Google Class Room และ Facebook ที่รวบรวมขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของผู้สอน และใช้ทบทวนบทเรียนสำหรับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะตามที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา หรือหลักสูตร เนื้อหา มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ขัดต่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของชาติ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ใช้ภาษาสื่อความหมาย อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้องชัดเจน ใช้ศัพท์เฉพาะถูกต้อง ใช้ภาษาเหมาะกับวัยของผู้เรียน จัดทำโครงเรื่องเป็นบท แต่ละบทแบ่งเป็นเรื่องหรือหัวข้อ แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของเรื่องและกรอบแนวคิดที่ชัดเจน นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการอย่างมีระบบ เมื่อนำความคิดหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้โดยมีการอ้างอิง เนื้อหา มีความทันสมัย และความสมบูรณ์ลุ่มลึกเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กะทัดรัด ชัดเจน อ่านง่าย มีเอกภาพ สัมพันธภาพ และนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย สีสันและตัวอักษรชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 รูป/คน

1.5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย (Scope of Research) ไว้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจในการเรียน ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของนักศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) และปัญหาและสาเหตุในการเรียนรู้
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองที่กำลังศึกษา รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 รูป/คน
3. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้แก่ ปีงบประมาณ 2564

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง
2. ได้ทราบความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง
3. ได้ทราบปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
4. จะได้ต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ที่สร้างขึ้นสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าอ้างอิงแก่ผู้สอน นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้อย่างดี
5. จะได้ตีพิมพ์ในวารสารในฐาน TCI

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” นี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research= CAR) ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญทั้งแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบ E-Learning
- 2.3 การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21
- 2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEEd)
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
- 2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.8 มคอ.3 รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141).
- 2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.10 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (Learning and Classroom Management) เป็นบทบาทสำคัญของครูทุกคน เริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผู้เรียน นำมาวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดหาหรือเลือกใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้และจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผู้ให้คำนิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

พรรณอร อุชูภาพ (2546) ให้ความหมายของ การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการกระบวนการจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์กัน จะต้องอาศัยศาสตร์ และศิลป์ร่วมกันในการจัดเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ได้เรียนประสบการณ์ใหม่ โดยมีผู้เรียน และผู้สอนร่วมกันรับผิดชอบ

ทิตนา แคมมณี (2546) ให้ความหมายของ การจัดการเรียนการสอน คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับการจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์ และส่งเสริมกันอย่าง เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

นพพงษ์ บุญจิตราดล (2534) ให้ความหมายของ การจัดการเรียนการสอน คือ เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรได้การแสวงหาจุดประสงค์ของการจัดการศึกษา ออกมาให้ชัดเจนปฏิบัติ ผู้บริหารต้องมีความความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี แนะนำให้รู้จักใช้และ ประมวลการสอน ทำโครงการสอนเพื่อจัดรายวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสม

Hills, (1982: 266) การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

Hough & Duncan, (1970: 144) การเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก

Smith & Ragan (1999: 3. การเรียนการสอน หมายถึง การจัดเตรียมเงื่อนไขการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างตั้งใจเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิด ความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามที่ต้องการ

สรุป การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนและการดำเนินการในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ จะต้องมีทั้งศาสตร์ และศิลป์ เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรได้การแสวงหาจุดประสงค์ของการจัด การศึกษาออกมาให้ชัดเจน ในการจัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

2.1.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิต หรือไม่ เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอนเช่นกัน หากรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ดีและเหมาะสม ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. 2553, หน้า 8)

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เหมาะสม จะมีผลต่อการเรียนรู้ ดังนี้ (วรภรณ์ ศรีวิโรจน์, 2557, หน้า 8)

1. กระตุ้นความสนใจ สนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียน มีการเคลื่อนไหว
2. เปิดโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. ปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตย การใช้ทักษะชีวิต
4. ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลตามศักยภาพ และ

คุณลักษณะที่ดี

5. ส่งเสริมทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์การสื่อสาร การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการ ฯลฯ

6. ฝึกการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน กับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

8. เข้าใจบทเรียนและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน

สรุป ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทัศนคติที่ดี เกิดทักษะหรือมีความชำนาญ ในเนื้อหาวิชา สามารถนำความรู้ที่ได้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างมาก เพราะมีผลต่อคุณภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพของผู้เรียนในอนาคต

2.1.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

สฤัญญา งามบรรจง (2559: 19) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสภาพการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ตัวผู้เรียนเรียน (Learner)
2. เหตุการณ์หรือ สถานการณ์ที่เป็นตัวเร้า (Stimulus situation)
3. การกระทำหรือการตอบสนอง (Action) หรือ (Response)

วิทยา พัฒนเมธาดา (2560) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนเชิงกลยุทธ์ ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของห้องเรียน หรือรายวิชาที่สอน
2. การกำหนดทิศทางการเรียน
3. การกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้
4. การนำกลยุทธ์การเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และให้คำปรึกษาการเรียน
6. การสรุปรายงานผลการเรียน

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน มี 8 ประการ คือ

1. สารเนื้อหาในการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ผู้จัดมักจะทำหลักสูตรขึ้นเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ ซึ่งอาจเป็นหลักสูตรกลางสำหรับการศึกษาแต่ละระดับชั้น ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยเนื้อหาสาระของการศึกษาจะต้องทันสมัย ทันท่วงที สนองความต้องการของผู้เรียน และต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

2. ครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกฝนอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาความรู้และวิธีการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องมีความตื่นตัวค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และต้องพัฒนาศักยภาพการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียนนั้น ๆ

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ดีจะต้องมีสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ อาคารสถานที่ โต๊ะเก้าอี้ สมุด ดินสอ ตลอดจนสื่อประกอบการเรียนการสอนอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสื่อและอุปกรณ์เหล่านี้ผู้จัดการเรียนการสอนจะต้องจัดหาและครูจะต้องมีการผลิตและพัฒนาสื่อเหล่านี้สำหรับการสอนด้วย

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน ปัจจุบันการเรียนการสอนเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นผู้สอนจึงมีรูปแบบวิธีการสอนที่หลากหลายและเข้าถึงตัวผู้เรียนได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมเสริมระหว่างการเรียนการสอน การระดมสมอง ตลอดจนจะต้องมีการนำสื่อใหม่ ๆ เข้ามาช่วยสอน เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ต่อการเข้าใจและจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่มด้วย

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีทั้งผู้บริหารที่มีศักยภาพและผู้บริหารจัดการศึกษา เช่น ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายธุรการ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการศึกษานั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนนั้น สิ่งสำคัญคือเงินทุนสนับสนุน โดยมีผู้ลงทุน คือ รัฐบาลในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนในระบบยังต้องอาศัยชั้นเรียน ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน บรรยากาศแวดล้อมต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

8. ผู้เรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษาและนำความรู้ที่ได้มาไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นผู้เรียนจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนนั้น จะต้องประกอบด้วยสาระเนื้อหา ผู้สอน สื่อ รูปแบบวิธีการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา เงินทุน สถานที่ และผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เหมาะสมและมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และต่อยอดความรู้ไปยังระดับสูงกว่านี้ และช่วยเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญในอาชีพต่าง ๆ

2.1.4 หลักการจัดการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.1.5. มาตรฐานผลการเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทาง ค่านิยมความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีเข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2. ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและ ทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของ ความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและ การต่อยอดองค์ความรู้ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและ หลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเองสามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่าง สร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎีประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตร

วิชาชีพนักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูดการเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

สรุป มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1.ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจ และจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. ด้านความรู้มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 3. ด้านทักษะทางปัญญาสามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบ E-Learning

e-Learning เป็นการเรียนการสอนทางไกลที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านทาง World Wide Web เป็นการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารและการเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนโดยไม่ต้องพบหน้ากันในห้องเรียนแบบ ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลมากมาย ที่มีอยู่ทั่วโลกอย่างไร้ขอบเขตจำกัด ทำให้ระบบการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นระบบปิดมาเป็นระบบเปิด ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งวิชาที่มีการเชื่อมโยงอยู่ในเว็บ เป็นวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจ และสร้างมิติใหม่ของการเรียนรู้ที่เปิดกว้างกระจายไปถึงผู้คนที่ได้ทั่วโลก สร้างโอกาสของการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต และเรียนในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยการเข้าถึงฐานความรู้ได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก สามารถ

แลกเปลี่ยนความรู้ ติดต่อสื่อสารถึงกันและกันได้อย่างรวดเร็ว และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

2.2.1 ความหมายของการสอนออนไลน์

กฤษณา สิกขมาน (2554) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2545:1. ได้ให้ความหมายของ การเรียนแบบออนไลน์ หมายถึง การเรียนในลักษณะใดก็ได้ซึ่งใช้การถ่ายทอดเนื้อหาผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ศุภชัย สุขะนินทร์ และกรรณก วงศ์พานิช (2546:1. ได้ให้ความหมายของ การเรียนแบบออนไลน์คือการเรียนที่มีลักษณะเป็นการเรียนทางไกล เป็นออนไลน์ และสามารถใช้อุปกรณ์การสอนในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ไพโรจน์ ตรีธรรนากุล และคณะ (2546:11. ได้ให้ความหมายของ การเรียนแบบออนไลน์ คือ การดำเนินการการศึกษาหรือการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ หรือดิจิทัล ทั้งทางด้านการเรียนการสอน การบริการทางการศึกษาและการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการการศึกษาที่ไร้พรมแดน

การเรียนการสอนออนไลน์ (E – Learning) คือ นวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เช่น อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต ดาวเทียม ดังนั้นจึงหมายถึงรวมถึงการเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บ ห้องเรียนเสมือนจริง ซึ่งมีจุดเชื่อมโยงคือ เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ (<http://http://www.capella.edu / elearning>)

สรุป การเรียนการสอนแบบออนไลน์ คือ นวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เช่น อินเทอร์เน็ต การเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บ ซึ่งมีจุดเชื่อมโยงคือเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ เพื่อสนองความต้องการการศึกษาที่ไร้พรมแดน

2.2.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557 : 11-17) แบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ออกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. เนื้อหาและสื่อการเรียน 2. ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร 3. ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน 4. ระบบการวัดและการประเมินผล 5. ระบบสนับสนุนการเรียน และ 6. ผู้สอนและผู้เรียน

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2545 : 30-39) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของ E-Learning ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. เนื้อหา (Content) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดสำหรับ E-Learning คุณภาพของการเรียนการสอนของ E-Learning และการที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนในลักษณะนี้

หรือไม่ อย่างไร สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือเนื้อหาการเรียนซึ่งผู้สอนได้จัดทำให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีหน้าที่ในการ ใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาเนื้อหาด้วยตนเอง เพื่อทำการปรับเปลี่ยน (Convert) เนื้อหาสารสนเทศที่ผู้สอน เตรียมไว้ให้เกิดเป็นความรู้โดยผ่านการคิดค้น วิเคราะห์หรืออย่างมีหลักการและเหตุผลด้วยตัวของผู้เรียน

2. ระบบบริหารจัดการรายวิชา (Course Management System) องค์ประกอบที่สำคัญมากเช่นกันสำหรับ E-Learning ได้แก่ระบบบริหารจัดการรายวิชา ซึ่งเป็นเสมือนระบบที่รวบรวมเครื่องมือซึ่งออกแบบไว้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการจัดการกับการ เรียนการสอนออนไลน์นั่นเอง ซึ่งในที่นี้อาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหารระบบ เครือข่าย ซึ่งเครื่องมือและระดับของสิทธิในการเข้าใช้ที่จัดทำไว้ให้ก็จะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ การใช้งานของแต่ละกลุ่ม ตามปรกติแล้วเครื่องมือที่ระบบบริหารจัดการรายวิชาต้องจัดทำไว้ให้กับผู้ใช้ ได้แก่ พื้นที่และเครื่องมือสำหรับการช่วยผู้เรียนในการเตรียมเนื้อหาบทเรียน พื้นที่และเครื่องมือสำหรับการทำแบบทดสอบ แบบสอบถาม การจัดการแฟ้มข้อมูลต่าง ๆ นอกจากนี้ระบบบริหารจัดการรายวิชา ที่สมบูรณ์จะจัดหาเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารไว้สำหรับผู้ใช้ระบบ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บบอร์ด ห้องสนทนา (Chat room) บางระบบยังจัดหาลักษณะพิเศษอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้อีกมากมายเช่น การจัดให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าดูคะแนนการทดสอบ คุณสถิติการใช้งานในระบบ การอนุญาตให้ผู้ใช้งานสร้างตารางการเรียน ปฏิทินการเรียน เป็นต้น

3. โหมดการติดต่อสื่อสาร (Modes of Communication) องค์ประกอบสำคัญของ E-Learning ที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่ง คือ การจัดให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอน วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ รวมทั้งผู้เรียนด้วยกัน ในลักษณะที่หลากหลายและสะดวกต่อการใช้ กล่าวคือ มีเครื่องมือที่จัดทำให้ผู้เรียนไว้ใช้ได้มากกว่า 1 แบบ รวมทั้งเครื่องมือเหล่านั้นจะต้องมีความสะดวกใช้ (User-friendly) ด้วย ซึ่งเครื่องมือที่ E-Learning ควรจัดทำให้ผู้เรียนได้แก่

3.1 การประชุมทางคอมพิวเตอร์การประชุมทางคอมพิวเตอร์ทั้งในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบต่างเวลา (Asynchronous) เช่น การแลกเปลี่ยนข้อความผ่านทางกระดานอิเล็กทรอนิกส์หรือรู้จักกันในชื่อของเว็บบอร์ด เป็นต้น หรือในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบเวลาเดียวกัน (Synchronous) เช่น การสนทนาออนไลน์หรือ Chat หรือในบางระบบอาจจัดให้มีการถ่ายทอด สัญญาณภาพและเสียงสด (Live Broadcast) ผ่านทางเว็บ เป็นต้น ในการนำไปใช้ดำเนินการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถเปิดสัมมนาในหัวข้อเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในคอร์ส ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการบรรยายการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการเปิดอภิปรายออนไลน์ เป็นต้น

3.2 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดต่อกับผู้สอน หรือผู้เรียนอื่น ๆ ในลักษณะรายบุคคลการส่งงานและผลป้อนกลับให้ผู้เรียน ผู้สอนสามารถให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้สอนสามารถใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการให้ความคิดเห็นและผลป้อนกลับที่ทันต่อเหตุการณ์

4. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ ได้แก่ การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการโต้ตอบกับเนื้อหาในรูปแบบของการทำแบบฝึกหัด และทดสอบความรู้

การเรียนรู้แบบออนไลน์ e-learning มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน แต่ละส่วนจะต้องออกแบบให้เชื่อมสัมพันธ์กันเป็นระบบ และจะต้องทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว คือ

1. เนื้อหาของบทเรียน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

2. ระบบบริหารการเรียน เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์หรือ e-learning นั้นเป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ระบบบริหารการเรียนที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง กำหนดลำดับของเนื้อหาในบทเรียน นำส่งบทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้เรียน ประเมินผลความสำเร็จของบทเรียน ควบคุม และสนับสนุนการให้บริการทั้งหมดแก่ผู้เรียน จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบของ e-learning ที่สำคัญมาก เราเรียกระบบนี้ว่า “ระบบบริหารการเรียน” (LMS : e-Learning Management System)

3. การติดต่อสื่อสาร การเรียนแบบ e-learning ถือว่าเป็นการเรียนทางไกลอีกรูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ e-learning มีความโดดเด่นและแตกต่างไปจากการเรียนทางไกลทั่ว ๆ ไปก็คือ การนำรูปแบบการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง มาใช้ประกอบในการเรียน เพื่อเพิ่มความสนใจ และความตื่นตัวของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อ สอบถาม ปรีกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างตัวผู้เรียนกับครูผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประเภท real-time ได้แก่ Chat (message, voice) , White board / Text slide , Real-time Annotations, Interactive poll , Conferencing และอื่น ๆ

2. ประเภท non real-time ได้แก่ Web-board , e-mail

4. การสอบ / วัดผลการเรียน โดยทั่วไปแล้วการเรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับใดหรือเรียนวิธีใด ก็ย่อมต้องมีการสอบ / การวัดผลการเรียน เป็นส่วนหนึ่งอยู่เสมอ การสอบ / การวัดผลการเรียนจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนแบบ e-learning เป็นการเรียนที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ในบางวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเข้าสมัครเข้าเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งทำให้การเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้าสู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรก็จะมีกรอบข้อสอบย่อยท้ายบท และการสอบใหญ่ก่อนที่จะจบหลักสูตร ระบบบริหารการเรียนจะเรียกข้อสอบที่จะใช้มากจากระบบบริหารคลังข้อสอบ (Test Bank System) ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่รวมอยู่ในระบบบริหารการเรียน (การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (E – LEARNING) <https://banthitablog.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 5/11/64>)

2.2.3 กระบวนการออกแบบและพัฒนาบทเรียนออนไลน์

ขั้นตอนการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ มี 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (ไพโรจน์ ติรณธนากุล, ไพบูลย์ เกียรติโกมล และเสกสรรค์ แยมพิณิจ, 2546:54-68)

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) ในการพัฒนาเนื้อหาการเรียนการสอน ผู้พัฒนาต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะนำมาใส่ ในบทเรียนเพื่อกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนเรียนอะไรบ้าง เรียนอะไรก่อน เรียนอะไรหลัง เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนในแต่ละหัวข้อไม่ให้สิ่งที่เรียนนั้นมากหรือน้อยเกินไป

ยากหรือง่ายเกินไป ดังนั้นผู้พัฒนา จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระที่จะถูกบรรจุอยู่ในบทเรียน แล้ววิธีการที่ดีวิธีหนึ่งก็คือการวิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำมาผลิตเป็นบทเรียน การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนา บทเรียนมีขั้นตอนย่อย ๆ 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การสร้างแผนภูมิระดมสมอง (Brain Storm Chart Creation) ขั้นการสร้างแผนภูมิระดมสมองเป็นการนำเทคนิคการระดมสมองเข้ามา ประยุกต์ใช้เพื่อรวบรวมหัวเรื่องที่ควรจะมีอยู่ในบทเรียนหลักการการระดมสมองเป็นการระดมความคิด โดยมีผู้ร่วมระดมความคิดประมาณ 4-5 คนช่วยกันคิดหาคำตอบ หรือแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้นมาทุกคนมีสิทธิ์ ที่จะคิดได้เมื่อคิดแล้วความคิดนั้นก็จะถูกบันทึกไว้โดยไม่มีใครคอยโต้แย้งหรือคัดค้านดังนั้นทุกคนจึงมี สิทธิที่จะคิดอย่างอิสระซึ่งจะเกิดประโยชน์ คือจะได้ความคิดมากมายที่อาจจะเป็นคำตอบสำหรับกรณี การพัฒนาบทเรียนก็จะเป็นการระดมความคิดเพื่อรวบรวมหัวเรื่องที่ควรจะมีในบทเรียนโดยเริ่มจาก การเขียนชื่อเรื่องที่สร้างเป็นบทเรียนไว้ตรงกลางและให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชาจำนวน 4-5 คน ช่วยกันระดมสมองแจ้งหัวเรื่องที่ควรที่จะสอนในวิชานั้น โดยโยงออกจากชื่อเรื่องหลักขยายออกไป เป็นชั้นๆมีเส้นเชื่อมให้เห็นความสัมพันธ์ของหัวเรื่องหลักกับหัวเรื่องย่อย หลังจากผ่านกระบวนการ ระดมสมองแล้วผลที่ได้จะเป็นแผนภูมิระดมสมองที่แสดงถึงหัวเรื่องที่ควรจะมีอยู่ในบทเรียน

1.2 การสร้างแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ (Concept Chart Creation) แนวคิดของแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์คือการจัดกลุ่มของหัวเรื่องที่ระดมสมองได้ให้ เป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ที่สัมพันธ์กันโดยนำแผนภูมิระดมสมองมาทำการศึกษาความถูกต้อง ความสอดคล้องของทฤษฎี หลักการ เหตุผล ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องกันของหัวเรื่องอย่าง ละเอียด อาจมีการตัดหรือเพิ่มหัวเรื่องตามเหตุผลและความเหมาะสมจนสามารถอธิบาย และตอบ คำถามได้ ผลที่ได้จะเป็นแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์

จากการสร้างแผนภูมิระดมสมองที่เน้นปริมาณและให้อิสระในการแสดงความคิดจะทำให้ได้หัวเรื่องจำนวนมากแต่เมื่อพิจารณาให้ดีจะพบว่า มีบางหัวเรื่องซ้ำซ้อนกันอยู่หรือมีบางหัวเรื่อง ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการเท่านั้นหรือบางหัวเรื่องจัดวางไม่ถูกตำแหน่งหรือไม่ถูกกลุ่ม ดังนั้น จะต้องมีการนำแผนภูมิระดมสมองที่ได้มาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยมีการตัด เพิ่ม ย้าย หรือ ยุบรวมหัว เรื่องต่าง ๆ ตามหลักการเหตุผลหรือทฤษฎีของวิชาจนสามารถอธิบายและตอบคำถามต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

1.3 การสร้างแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart Creation) แนวคิดของแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา คือ นำหัวเรื่องที่ได้จากแผนภูมิหัวเรื่อง สัมพันธ์มาจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา โดยพิจารณาลำดับก่อนหลังหรือคู่ขนานกันตามความ จำเป็นที่จะต้องอ้างอิงกันตามหลักการเทคนิคโครงข่าย เนื้อหาที่เป็นส่วนพื้นฐานต้องจัดการเรียน การสอนก่อนส่วนที่เป็นเนื้อหาขั้นต่อไป เช่น การบวก การลบ จะเป็นพื้นฐานของการคูณ และการหาร

2. ขั้นการออกแบบ (Design)

ขั้นตอนในการออกแบบบทเรียนจะมีขั้นตอนหลัก 2 ขั้นตอน ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องกัน คือ

2.1 การกำหนดกลวิธีในการนำเสนอหน่วยการเรียนรู้และเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ของเนื้อหา แบ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ 3 ขั้นตอน คือ

2.1.1 การแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ ภายหลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเท่ากับว่าได้รวบรวมหัวเรื่อง เนื้อหาและได้จัดลำดับความสัมพันธ์ก่อนหลังไว้เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะนำเนื้อหาในแผนภูมิ โครงข่ายมาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนของผู้เรียน การแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ จะเริ่มแบ่งเนื้อหาเป็นหน่วย โดยพิจารณากลุ่มเนื้อหาที่สามารถจัดไว้ในหน่วยเดียวกันได้ ภายใต้อกรอบเวลาหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการตีกรอบล้อมรอบหัวเรื่องเนื้อหาบนแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา เพื่อแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ โดย 1 กรอบ คือ 1 หน่วยการเรียนรู้ เริ่มต้นวางเรียงลำดับไปที่ละหน่วย กำหนดลำดับหน่วยการเรียนรู้ให้ชัดเจนและใส่ตัวเลขในแต่ละหน่วยให้ครบ เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาที่แบ่งไว้เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เท่าใด เนื้อหาในแต่ละกรอบก็คือแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการ การแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เป็นการแบ่งเนื้อหาให้มีขนาดเหมาะสม กับการเรียนเนื้อหาแต่ละครั้ง ทำให้การเรียนเนื้อหาแต่ละหน่วยมีขนาดเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาที่มี ปริมาณเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสใคร่ครวญเนื้อหา และเรียนรู้ไปทีละขั้นตามลำดับ ประสิทธิภาพ การเรียนรู้จะสูง ทำให้ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนได้สูง

2.1.2 การสร้างแผนภูมิหน่วยการเรียนรู้วิชา เมื่อจัดแบ่งหน่วยการเรียนรู้ในแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหาเสร็จแล้วให้นำแต่ละ หน่วยมาจัดลำดับและความสัมพันธ์ในแนวเดียวกับแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา ซึ่งจะได้แผนภูมิหน่วย การเรียนรู้วิชา (Course Flow Chart)

2.1.3 การกำหนดและเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของเนื้อหาแต่ละหน่วย การเรียนเป็นการนำหัวข้อเรื่องเนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มาพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เหมาะสม แล้วเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ กำกับไว้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้เป็นระบบชัดเจน

2.2 การออกแบบแผนภูมิการนำเสนอในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบแผนภูมิการนำเสนอในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นการออกแบบ การสอนและการวางแผนการสอน ซึ่งจะต้องออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและ กลุ่มเป้าหมาย โดยเลือกวิธีการสอน สื่อการสอนที่เหมาะสมนำมาใช้ เป้าหมายสำคัญในการออกแบบแผนภูมิ คือ การให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งใจ ในการออกแบบต้องคำนึงถึงกระบวนการนำเสนอทั้งหมด ซึ่งจะต้องมีการนำเข้าบทเรียน การนำเสนอเนื้อหาสาระ การทบทวนเสริมความเข้าใจ และการสรุปบทเรียนรวมทั้งการใช้เทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสิ่งที่สำคัญที่การออกแบบการสอนทั่วไปไม่มีคือ จะต้องมึปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับผู้เรียน การออกแบบแผนภูมิการนำเสนอในแต่ละบทเรียน ต้องเริ่มจากพิจารณาเนื้อหา แต่ละช่วงพร้อมคิดวิธีการสอน สื่อที่ใช้ และลักษณะปฏิสัมพันธ์ในหัวข้อนั้น ๆ ทีละหัวข้อ พิจารณาทีละ ลำดับจนจบหน่วยการเรียนรู้ แล้วจึงเริ่มหน่วยการเรียนรู้ถัดไป

3. ขั้นการพัฒนา (Development)

ขั้นตอนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ก่อน นำไปเขียนโปรแกรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การเขียนรายละเอียดเนื้อหาลงบนกรอบการสอน การเขียนรายละเอียดเนื้อหาลงบนกรอบการสอน หากเปรียบเทียบกับการผลิตรายการ โทรทัศน์ก็คือการเขียนบทรายการ ก่อนที่จะนำไปถ่ายทำจริง หลังจากได้ออกแบบแผนภูมิการนำเสนอในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เสร็จแล้ว ในขั้นต่อไปจะนำแผนภูมิการนำเสนอแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จะได้ออกแบบไว้มาเป็นแนวทางในการเขียน รายละเอียดของเนื้อหาโดยเขียนลงบนกรอบที่ออกแบบไว้เรียกว่ากรอบการสอนสำหรับการเขียน เนื้อหาลงในกรอบการสอนจะต้องเขียนไปที่ละกรอบตามลำดับเนื้อหาและวิธีการสอนที่ได้ ออกแบบไว้ จนกระทั่งครบทุกเนื้อหาที่จะเสร็จสิ้นกระบวนการนี้

3.2 การจัดลำดับกรอบการสอน หลังจากที่เขียนกรอบการสอนเสร็จแล้วในขั้นนี้ จะเป็นการนำกรอบการสอนมา ตรวจสอบลำดับการนำเสนอตามที่ได้วางแผนไว้ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นการตรวจสอบ ลำดับการสอนของกรอบการสอนที่ได้เขียนไว้ว่ามีความ ต่อเนื่องกันหรือไม่ ทั้งนี้เพราะว่าที่เขียนกรอบ การสอนนั้นจะต้องใช้เวลาในการเขียนที่ยาวนานอาจจะ ไม่ได้เขียนครั้งเดียวเสร็จในการเขียนนั้นมีการ หยุดเขียนเป็นครั้งคราวและในช่วงที่หยุดเขียนผู้เขียน อาจจะไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ก่อนจะกลับมาเขียนต่อ จุดนี้เองทำให้การดำเนินเนื้อหาสะดุดไม่ต่อเนื่อง หรือบางกรณีที่มีการแบ่งเนื้อหาเขียนตามความ เชี่ยวชาญ เช่น การแบ่งเนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านเขียน เมื่อแต่ละคนเขียนของแต่ละคนเสร็จแล้ว ก็จะนำมารวมกัน ในขั้นตอนนี้ต้องมีการ ตรวจสอบลำดับความต่อเนื่องของเนื้อหาอีกครั้ง เพื่อให้ เป็นไปตามการนำเสนอที่ได้วางแผนไว้ ทั้งหมดซึ่งจะได้ความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่สามารถตอบสนอง การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ด้วย ในการตรวจสอบลำดับเนื้อหาจะมีการตรวจสอบ 2 ขั้นตอนคือ

3.2.1 การตรวจสอบความต่อเนื่องของเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้เดียวกันเพื่อดูว่า มีความเหมาะสมต่อเนื่องกันหรือไม่และตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมครบถ้วนหรือไม่

3.2.2 การตรวจสอบความเชื่อมโยงของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เพื่อดูว่า การ เชื่อมโยงของเนื้อหาแต่ละหน่วยเป็นไปตามที่ได้วิเคราะห์ไว้หรือไม่ภายหลังจากที่ทำงาน ตรวจสอบ ลำดับของเนื้อหาตามขั้นตอนแล้วถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการจัดลำดับกรอบการสอนเนื้อหา ทั้งหมดนี้ เป็นข้อมูลบนกระดาษที่ฉายภาพบทเรียนได้ครบ

3.3 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภายหลังจากการนำกรอบการสอนไปจัด เรียงลำดับและตรวจสอบลำดับอย่างถูกต้องแล้ว ในขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาบทเรียนที่พัฒนาขึ้นไปทำ การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่พัฒนาขึ้น โดยทำ 2 ด้านต่อเนื่องกัน คือ

3.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.3.2 การนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเรียนเนื้อหานั้น ๆ

การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการรับรองคุณภาพ ของ เนื้อหานั้นว่าถูกต้องก่อนที่จะนำไปพัฒนาเป็นบทเรียน การตรวจสอบนั้นอาจจะให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน ลงในกรอบการสอน หรือประเมินควบคู่กับแบบฟอร์มที่เป็นปลายเปิด ภายหลังจากการ ประเมินความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญและปรับแก้แล้ว ขั้นตอนที่ต่อไปนำไปทดลองกับ

กลุ่มเป้าหมายที่จะเรียนเนื้อหา นั้น ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจในการเรียน เนื้อหาและการสื่อความหมายของสำนวนที่ใช้ ตลอดจนรูปแบบที่สื่อความหมายต่อผู้เรียน ในขั้นนี้ จะต้องใช้กลุ่มเป้าหมายจริง โดยคัดเลือกประมาณ 9-12 คน ให้ทดลองเรียนเนื้อหา และหากสงสัย หรือไม่เข้าใจตรงไหนให้ผู้เรียนเขียนไว้ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้มาปรับแก้ไขสมบูรณ์และ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง หลังจากปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ถือว่าจบขั้นตอนการตรวจสอบ ความถูกต้องของเนื้อหา

3.4 การสร้างแบบทดสอบและประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการเขียนแบบทดสอบและประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ แล้ว นำแบบทดสอบไปหาคุณภาพกับกลุ่มผู้เรียนที่เคยเรียนเนื้อหานั้นมาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของ แบบทดสอบด้านต่าง ๆ โดยเริ่มจากการสร้างแบบทดสอบตามหลักการเขียนแบบทดสอบ จากนั้นนำไป ทดลองกับกลุ่มผู้มีความรู้หรือเคยเรียนเนื้อหานั้น ๆ มาแล้ว ประมาณ 30-100 คน เมื่อผู้เรียนทำข้อสอบ เสร็จแล้วให้นำข้อสอบมาหาค่าความยากง่ายค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น หลังจากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองแล้ว นำข้อที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์ไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองจนกว่าจะใช้ได้ ผลที่ได้ทั้งหมด ได้แก่ กรอบการสอนที่ได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว และแบบทดสอบที่ได้ตามเกณฑ์ จะรวมกันเป็นตัวบทเรียนที่พร้อมด้วยส่วนของการวัดและ การประเมินผลด้วย ซึ่งพร้อมที่จะนำไปจัดทำเป็นโปรแกรมต่อไป

4. ขั้นการพัฒนาเนื้อหาสู่โปรแกรม (Implementation)

ขั้นการพัฒนาเนื้อหาสู่โปรแกรมนี้เป็นขั้นที่ทำต่อจากขั้นการพัฒนาหน่วยการเรียน โดยมี รายละเอียดและขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การเลือกโปรแกรมที่จะใช้นำเสนอบทเรียน ภายหลังจากพัฒนาเนื้อหาจนได้ตัวบทเรียนแล้ว ในขั้นนี้จะเป็นการคัดเลือกโปรแกรม ที่ใช้ในการพัฒนาเป็นบทเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีโปรแกรมมากมายที่สามารถนำเสนอบทเรียน โดยแต่ละ โปรแกรมมีความสามารถในการสร้างงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้พัฒนาบทเรียนจึงควรเลือกโปรแกรมที่ จะนำมาสร้างโดยพิจารณาโปรแกรมที่เหมาะสมและสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้

4.2 การพัฒนาและจัดเตรียมสื่อที่จะใช้ประกอบบทเรียน ขั้นตอนนี้เป็นการจัดเตรียมสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตบทเรียน สื่อต่าง ๆ ที่จะต้องเตรียมได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง ภาพกราฟิกต่าง ๆ เช่น กราฟิกของหัวข้อเรื่อง พื้น หลัง หรือปุ่มต่าง ๆ เป็นต้น โดยสื่อต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องผลิตตามกรอบการสอนที่ได้เขียนไว้

4.3 การนำข้อมูลเนื้อหาสู่โปรแกรม หลังจากที่เตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว ในขั้นตอนนี้จะนำข้อมูลเนื้อหาที่พัฒนาแล้วบน กรอบการสอนจัดลงโปรแกรมพร้อมสื่อต่าง ๆ ที่ได้เตรียมไว้ระหว่างการทำการตรวจสอบสื่อต่าง ๆ และลำดับการนำเสนอเนื้อหาว่าถูกต้องตามกรอบการสอนที่ได้ออกแบบการสอนตามที่ต้องการด้วย

5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

ขั้นการประเมินผลบทเรียน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาบทเรียน จะต้องทำต่อจากขั้น การพัฒนาเนื้อหาสู่โปรแกรม นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ใน

กระบวนการวิจัยเชิงพัฒนา เพราะเป็นการตรวจสอบผลการวิเคราะห์และออกแบบว่าจะได้ผลตามที่ตั้งเป้าไว้หรือไม่ ในการประเมินผลบทเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นนี้จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การตรวจสอบคุณภาพมัลติมีเดียของบทเรียน ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพมัลติมีเดียของบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้ว โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ซึ่งอาจจะตรวจสอบสื่อต่าง ๆ เช่น สีของตัวอักษร และสีของพื้นหลัง เหมาะสมหรือไม่คุณภาพของเสียงดีหรือไม่ภาพที่นำมาใช้มีความชัดเจนและมีขนาดภาพที่เหมาะสม หรือไม่ การออกแบบหน้าจอ รวมทั้งการเชื่อมโยงของกรอบการสอนในแต่ละกรอบ ภายหลังจาก การตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว นำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ก็จะได้บทเรียนที่พร้อมจะนำไปทดลอง หาประสิทธิภาพต่อไป

5.2 การทดลองกระบวนการทดสอบหาประสิทธิภาพ ขั้นนี้เป็นการทดลองขั้นตอน หรือกระบวนการในการทดสอบหาประสิทธิภาพก่อนที่ จะหาประสิทธิภาพจริง โดยการนำกลุ่มเป้าหมาย ทำการทดลองในขณะที่ทดลอง หาประสิทธิภาพนั้นก็เก็บข้อมูลต่าง ๆ เอาไว้ เช่น เวลาที่ผู้เรียนใช้ในการศึกษา การสื่อสารระหว่าง บทเรียนกับผู้เรียน โดยพบปัญหาต่าง ๆ ก็เก็บเป็นข้อมูลไว้ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการหาประสิทธิภาพจริงต่อไป แต่หากปัญหาใดที่ ต้องแก้ไขเช่น การสื่อสารระหว่างบทเรียนกับผู้เรียน ก็แก้ไขข้อมูลนั้นให้เรียบร้อยก่อนที่จะนำไป ทดสอบหาประสิทธิภาพจริง

5.3 การทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนและประสิทธิผลการเรียน ขั้นตอนนี้เป็นการทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนและประสิทธิผลการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายไม่น้อยกว่า 30 คน มาทำการทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียน บทเรียนที่ดี จะมีค่าประสิทธิภาพในกระบวนการเรียน จะใกล้เคียงกับค่าประสิทธิภาพหลังการเรียน (E1 /E2. และค่าประสิทธิผล (Epre- Epost) ควรจะมีค่าสูงกว่า 60 หากได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ถือว่าบทเรียนนั้นใช้ได้ แต่หากไม่เป็นไปตามที่ต้องการก็จะต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลตามต้องการ

5.4 จัดทำคู่มือการใช้บทเรียน ภายหลังจากการผลิตบทเรียนเสร็จแล้ว จะต้องทำคู่มือการใช้บทเรียน เพื่อใช้ ประกอบการเรียน หรือหากมีปัญหาสงสัยก็สามารถที่จะเปิดดูได้จากคู่มือนี้ทั้งนี้บทเรียนการสอนนี้เป็น บทเรียนที่ผู้เรียนจะต้องพึ่งตัวเองและตัวบทเรียนเท่านั้น ดังนั้น คู่มือจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้เรียนเข้า หาบทเรียนได้สะดวกและถูกต้อง ภายใต้นี้คู่มือจะประกอบไปด้วย บทนำ เป้าหมายของผู้เรียน อุปกรณ์ที่ใช้ การติดตั้งโปรแกรม การกำหนดหน้าจอคอมพิวเตอร์ การเริ่มเข้าบทเรียน ข้อมูลเสริมที่ควรทราบ ข้อควรระวังในการใช้งานข้อมูลผู้พัฒนาบทเรียน วันที่เผยแพร่ เป็นต้น

2.2.4 ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS)

การเรียนแบบออนไลน์ เป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้ได้ด้วยตัวเองระบบการจัดการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกำหนดลำดับของเนื้อหาใน บทเรียนนำเสนอ บทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้เรียน ประเมินผลสำเร็จของบทเรียน ควบคุม และสนับสนุน การให้บริการทั้งหมดแก่ผู้เรียน จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบของการเรียนแบบออนไลน์ที่สำคัญมาก ซึ่งเราเรียกระบบนี้ว่าระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) (ปิยพล จุฬาทักษ์, 2548: 22.

1. ความหมายของระบบการจัดการเรียนรู้

อาณัติ รัตนธิรกุล (2553:1. กล่าวว่า เป็นระบบที่ใช้บริหารจัดการเรียนรู้สำหรับใช้ งานใน หน่วยงาน โดยที่ระบบ LMS สามารถอำนวยความสะดวกในการสร้างบทเรียน การจัดกลุ่ม เนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งการจัดกลุ่มผู้เรียน การสร้าง แบบทดสอบ การทดสอบ และการประเมินผลการเรียน ซึ่งในปัจจุบันโปรแกรมที่ใช้สร้าง ระบบ LMS สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1. ระบบ LMS เชิงสินค้า เป็นระบบ LMS ที่ บริษัทเอกชนพัฒนาขึ้นเพื่อการค้าโดยเฉพาะ ผู้ใช้งานต้องซื้อลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ จึงจะนำมาติดตั้งใช้ งานในหน่วยงานได้ และ 2. ระบบ LMS แบบ Open source เป็นระบบ LMS ที่พัฒนาในโอเพ่นซอร์ส ผู้ใช้งาน สามารถนำมาติดตั้งใช้งานได้ฟรี โดยไม่ต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์แต่อย่างใดซึ่งเป็นระบบ LMS ที่ กำลังได้รับความนิยมในเมืองไทยขณะนี้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2545:1. กล่าวว่า ระบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ระบบ ที่ได้ รวบรวมเครื่องมือหลาย ๆ ประเภทที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนออนไลน์เข้าไว้ ด้วยกัน โดย มีจุดประสงค์เพื่อช่วยสนับสนุนผู้ใช้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญด้าน เทคนิค โดยส่วน ใหญ่จะไม่จำกัดเฉพาะในการสร้าง ช่วยผู้สอนสร้างเนื้อหากระบวนการวิชาแต่ยัง ครอบคลุมถึงการจัดการ (manipulation) การปรับปรุง (modification) การควบคุม (control) การ สำรองข้อมูล (backup) การสนับสนุนข้อมูล (support of data) การบันทึกสถิติผู้เรียน (student records) และการตรวจคะแนนผู้เรียน (graded material) ซึ่งผู้ใช้สามารถเรียนใช้เครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้ผ่านเว็บ โดยใช้โปรแกรมอ่านเว็บ (web browsers) มาตรฐานทั่วไป

ระบบนี้จะทำหน้าที่ในการช่วยผู้สอนที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่นักแต่มีความ สนใจที่ จะสร้างเนื้อหากระบวนการวิชาเพื่อนำเสนอออนไลน์กล่าวคือผู้สอนไม่จำเป็นต้องรู้จักภาษา เช่น html หรือ Java โดยระบบนี้จะทำหน้าที่ช่วยลดเวลาที่ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหาเพื่อนำ เสนอโดยช่วย ให้การจัดเก็บเนื้อหา และป้อนข้อมูลผ่านทางเว็บเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลเป็นไปได้ง่าย ขึ้น โดยใน ส่วน นำเข้าและจัดเก็บเนื้อหาข้อมูลนั้น ผู้สอนสามารถจัดเก็บประมวลรายวิชา เนื้อหาของ หลักสูตรประกาศ ต่าง ๆ งานที่มอบหมายแบบฝึกหัด แบบทดสอบ รวมทั้งสามารถเรียกออกมาเพื่อ แก้ไขภายหลังได้อย่าง สะดวก โดยที่เนื้อหาการสอนอาจอยู่ในรูปของเว็บเพจ ซึ่งเน้นข้อความ หรือ อาจอยู่ในรูปของ สื่อมัลติมีเดียก็ได้ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วยส่วนนำเข้า และจัดเก็บข้อมูลของ ผู้เรียน ซึ่งทำหน้าที่ ตั้งแต่ดูแลการให้ User id และ Password การลงทะเบียนและการเข้าใช้ของ ผู้เรียนการจัดเก็บและ รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียน (Student progress tracking) โดยสามารถ ตรวจสอบจำนวนผู้มาเข้าเรียน เก็บสถิติการเข้าใช้เวลาเข้าและเวลา ออก เก็บสถิติลำดับของการเรียน หรือบทเรียนที่ผู้เรียนเลือกคะแนนแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมการเรียน ต่าง ๆ คะแนนผลการทดสอบใน แต่ละส่วนและผลการทดสอบได้บางระบบถึงกับสามารถคำนวณ เกรดของผู้เรียน เลือกรูปแบบ การรายงานผลสอบ และการรักษาความปลอดภัย (Security) ของการ สอบได้ด้วย นอกจากนี้ยังประกอบ ไปด้วย ส่วนของการโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่ง นอกจากระบบการจัดการเรียนรู้นี้จะ ทำหน้าที่เสมือนช่องทางไปสู่วิธีการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและ ผู้สอน เช่น การอนุญาตให้เปิดกลุ่ม สนทนา (Discussion group) หรือกระดานข่าว (Web board) หรือห้องสนทนา (Chat room) แล้วในขณะเดียวกันระบบยังเอื้ออำนวยต่อการให้ผลป้อนกลับของ

ผู้สอน ซึ่งเช่นเดียวกันผู้สอนสามารถเลือกที่จะให้ผลป้อนกลับผู้เรียนในลักษณะข้อความ หรือ อาจเป็นระบบเสียงก็ได้ จุดมุ่งหมายหลักของ ระบบการจัดการเรียนรู้ นี้ ก็คือ การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการสร้างกระบวนวิชาออนไลน์ และ เครื่องมือเสริมอื่น ๆ เช่น เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า Learning Management System หรือ LMS เป็นระบบการจัดการเกี่ยวกับการ บริหารการเรียน ในรูปแบบ E-Learning เพื่อจัดการและอำนวยความสะดวกในการสร้างบทเรียน การ จัดกลุ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งการจัดกลุ่ม ผู้เรียน การสร้างแบบทดสอบ การทดสอบ และการประเมินผลการเรียน

2. องค์ประกอบของระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

2.1 ระบบจัดการหลักสูตร (Course Management) กลุ่มผู้ใช้งานแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารระบบ โดยสามารถเข้าสู่ระบบจากที่ไหน เวลาใดก็ได้ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบสามารถรองรับจำนวน ผู้ใช้ และจำนวนบทเรียนได้ ไม่จำกัด

2.2 ระบบการสร้างบทเรียน (Content Management) ระบบประกอบด้วย เครื่องมือในการ ช่วยสร้างเนื้อหา ระบบสามารถใช้งานได้ดีทั้งกับบทเรียนในรูปแบบ Text - based และบทเรียนในรูปแบบ Streaming Media

2.3 ระบบการทดสอบและประเมินผล (Test and Evaluation System) มีระบบคลังข้อสอบ โดยเป็นระบบการสุ่มข้อสอบสามารถจับเวลาการทำข้อสอบและการตรวจข้อสอบอัตโนมัติพร้อมเฉลย รายงานสถิติ คะแนน และสถิติการเข้าเรียนของนักเรียน

2.4 ระบบส่งเสริมการเรียน (Course Tools) ประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้สื่อสารระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน และ ผู้เรียนกับผู้เรียน ได้แก่ เว็บบอร์ด (Web board) และ ห้องสนทนา (Chat room) โดยสามารถเก็บข้อมูลเหล่านี้ได้

2.5 ระบบจัดการข้อมูล (Data Management System) ประกอบด้วย ระบบจัดการไฟล์และ โพลเดอร์ ผู้สอนมีเนื้อที่เก็บข้อมูลบทเรียนเป็นของตนเอง โดยได้เนื้อที่ตามที่ผู้ดูแลระบบกำหนดให้

ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของ LMS ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ระบบจัดการหลักสูตร (Course Management) มีกลุ่มผู้ใช้งานแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารระบบ ระบบ การสร้างบทเรียน (Content Management) ระบบประกอบด้วย เครื่องมือในการช่วยสร้างเนื้อหา content ระบบการทดสอบและประเมินผล มีระบบคลังข้อสอบ ระบบส่งเสริมการเรียน ประกอบด้วย เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้สื่อสารระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ได้แก่ เว็บ บอร์ด และห้องสนทนา ระบบจัดการข้อมูล ประกอบด้วย ระบบจัดการไฟล์และโพลเดอร์

3. ส่วนประกอบหลักของระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System)

ส่วนประกอบหลักซึ่งระบบการจัดการเรียนรู้ได้แก่ ส่วนประกอบ ดังต่อไปนี้ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545: 6)

3.1 ส่วนในการใส่เนื้อหาการบรรยายของผู้สอน (Slots for Lecture Note) ระบบการจัดการ รั้ควรเตรียมพื้นที่ไว้ให้สำหรับใส่เนื้อหาของรายวิชา โดยสามารถออกแบบในลักษณะที่ให้ผู้ใ้แบ่ง เนื้อหาได้ตามช่วง (session) การเรียน และให้ผู้ใ้สามารถเลือก font สีตัวอักษร ขนาดตัวอักษร หรือ สามารถให้ผู้ใ้วางแฟ้มข้อมูล (post file) ซึ่งมีอยู่แล้ว ได้แก่ ไม่ว่าจะเป็แฟ้มเอกสาร (.doc) แฟ้ม โปรแกรมการนำเสนอต่าง ๆ เช่น .ppt หรือแฟ้มในรูปสื่อต่าง ๆ เช่น smile template เป็นต้น

3.2 กระดานข่าวเพื่อการอภิปราย (Asynchronous Bulletin Board) ระบบการจัดการรั้ควร เตรียมกระดานข่าวสำหรับการอภิปรายไว้ ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถตั้งหัวข้อได้ มีการบอก รายละเอียดได้เช่น หัวข้ออะไรใครเป็นผู้ตั้งหัวข้อ หัวข้อได้ถูกตั้งเมื่อไรแต่ละหัวข้อที่มีผู้ตอบกี่คนจะให้ ส่งคำตอบเกี่ยวกับหัวข้อนั้นทาง E-mail หรือไม่

3.3 ห้องสนทนา (Synchronous Chat) ระบบการจัดการรั้ ควรเตรียมห้องสนทนาแบบ Synchronous ส่วนใหญ่ระบบการจัดการรั้จะอนุญาตให้ผู้สอนสามารถสร้างห้องสนทนาได้เอง กำหนด ชื่อห้องสนทนาได้กำหนดการเข้าใช้ห้องสนทนาได้โดยสามารถตั้งรหัสผ่านสำหรับเข้าห้องสนทนาได้

3.4 การทดสอบออนไลน์ (Online Testing) ระบบการจัดการรั้ ควรเตรียมเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบไว้โดยอนุญาตให้ผู้ใ้สามารถเลือกได้ว่าจะจัดให้อยู่ในช่วงการสอน (session) ใดเมื่อผู้เรียนเข้ามายังช่วงการสอนนั้นก็เจอแบบทดสอบนั้นเลย ในการสร้างสามารถกำหนดคะแนน ได้ว่าจะสร้างกี่ข้อให้คะแนนหรือไม่ให้คะแนนเต็มและคะแนนแต่ละข้อเท่าไร จะเลือกแบบทดสอบ ลักษณะใด เช่น ลักษณะ multiple-choice ลักษณะถูก-ผิด ลักษณะ checklist เป็นต้น และควรให้ผู้ใ้ แก้ไข หรือเพิ่มเติมได้ในภายหลัง

3.5 อีเล็กทรอนิกส์เมลล์ (Internal Email) ระบบการจัดการรั้ควรเตรียมเครื่องมือในการส่ง ข้อความไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ โดยควรอนุญาตให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถส่งได้จากภายในตัว ของระบบได้เองเลย

3.6 การจัดการกับแฟ้มข้อมูล (File Management) ระบบการจัดการรั้ควรเตรียมเครื่องมือ ในการจัดการไฟล์ที่หรือแฟ้มข้อมูลที่ ไว้ให้เป็นหมวดหมู่ และอนุญาตให้ผู้ใ้สามารถเพิ่มได้ คัดลอก หรือลบได้

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งหมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารการเรียนการสอน โดยมีการกำหนดกิจกรรมการเรียน และการสอนที่ออกแบบด้วยวิธีการสอนหลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาสื่อแบบดิจิทัล การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ และการวัดการประเมินผลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตลักษณะออนไลน์ทั้งแบบผ่านสาย(Local Area Network) และไร้สาย (Wireless) มีลักษณะที่ทั้งเหมือนและแตกต่างจากการเรียนผ่านเว็บ(Web Based Instruction : WBI) กล่าวโดยสรุปได้ว่าความเหมือนคือ ทั้งอีเลิร์นนิ่งได้ถูกออกแบบให้เป็นเสมือนหรือใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติโดยใช้โปรแกรมระบบ

จัดการเรียนการสอน(Learning Management System : LMS) เป็นซอฟต์แวร์สำคัญ เพื่อจำลองวิธีการสื่อสารการสอนจากการสอนปกติในห้องเรียนมาใช้เครื่องมือต่าง ๆ ของระบบจัดการเรียนการสอน ซึ่งองค์ประกอบของระบบบริหารจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน สถิติการเข้าเรียน การร่วมกิจกรรมการเรียน การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน รวมถึงการวัดและประเมินผล เป็นต้น

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งนับว่าเป็นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ เมื่อมีความพร้อมในสถานที่ใด เวลาใดก็ได้ เนื่องจากเนื้อหาสาระการเรียนรู้ได้ถูกจัดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) สื่อสารโดยใช้เครื่องมือในอินเทอร์เน็ต

2.2.5 รูปแบบอีเลิร์นนิ่ง

Allen and Seaman (2005) เสนอแนวความคิดการจำแนกรูปแบบของการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1.) แบบการใช้เว็บเพื่อช่วยการเรียนการสอน (Web Facilitated)
- 2.) แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid)
- 3.) แบบออนไลน์ (Online)

นอกจากนี้การใช้อีเลิร์นนิ่งยังสามารถแบ่งรูปแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งโดยการแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนโดยสามารถแบ่งรูปแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งเป็นอีก 3 รูปแบบ คือ

1. อีเลิร์นนิ่งเพื่อเสริมการเรียน (Supplement) เป็นการใช้อีเลิร์นนิ่งเพื่อเสริมจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมในชั้นเรียนเป็นหลักและใช้อีเลิร์นนิ่งเป็นการเสริมการเรียน เช่น เป็นบทเรียนทบทวน เป็นเว็บความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นแบบทดสอบความรู้ที่มีเฉลยและข้อมูลย้อนกลับ

2. อีเลิร์นนิ่งเพื่อการสอนแบบผสมผสาน (Blended / hybrid learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งและแบบเดิมในชั้นเรียนร่วมกัน โดยมีสัดส่วนการแบ่งจำนวนครั้ง หรือหน่วยการเรียนรู้ที่จะเรียนด้วยวิธีใด ใช้อีเลิร์นนิ่งลดสัดส่วนเวลาในการสอนแบบเดิมในชั้นเรียน

3. อีเลิร์นนิ่งที่เป็นทั้งระบบการเรียนการสอน (Comprehensive replacement) เทียบเคียงได้กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) การใช้อีเลิร์นนิ่งรูปแบบนี้สามารถจำแนกตามวิธีการจัดการเรียนการสอนได้เป็น 2 วิธีการ คือ

3.1. ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Paced Learning) เป็นการใช้อีเลิร์นนิ่งที่ทดแทนการสอนปกติโดยเรียนเนื้อหาจาก สื่อการเรียน เครื่องมือสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต และประเมินผลการเรียนของตนเองวิธีนี้ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหา และเวลาเรียนตามที่ตนพร้อมและสะดวก ในบทบาทของการกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อ การเรียนด้วยวิธีนี้ผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีอีเลิร์นนิ่งจัดเตรียมสื่อ และกิจกรรมการเรียนไว้เท่านั้น ผู้สอนไม่ต้องมีบทบาทในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียน

3.2. ผู้เรียนเรียนจากผู้สอนออนไลน์ เป็นการเรียนอีเลิร์นนิ่งที่ทดแทนการสอนในระบบชั้นเรียนโดยเรียนผ่านเนื้อหา สื่อการเรียน เครื่องมือสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต และประเมินผล การเรียนในระบบออนไลน์ โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรม ตามระยะเวลา เหมือนการสอนในระบบ ชั้นเรียน ต่างกันตรงที่ผู้สอนและผู้เรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน (face to face) การเรียนด้วยวิธีนี้ผู้สอนรับ ทำหน้าที่การออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีอีเลิร์นนิ่งจัดเตรียมสื่อ และกิจกรรมการเรียน ร่วมกิจกรรม การเรียนผ่านเครื่องมือสื่อสารการเรียนการสอนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้สอนมีบทบาทสำคัญใน การสอนออนไลน์

จากการแบ่งรูปแบบอีเลิร์นนิ่งมาแล้ว 2 แนวทางข้างต้น ยังมีแนวความคิดการแบ่ง อีเลิร์นนิ่งอีกแนวทางโดยแบ่งตามลักษณะการสื่อสารการเรียนการสอน สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การเรียนการสอนแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous Learning Methods) เป็นการเรียนการสอนที่สร้างเว็บไซต์ขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าเรียนรู้เนื้อหาวิชา ณ เวลาใดก็ได้ ที่ใดก็ได้ โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ต้องรอเพื่อโต้ตอบกันภายในเวลาเดียวกัน ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารผ่าน ระบบอินเทอร์เน็ต เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กระดานข่าว (Web-board) เป็นต้น

2. การเรียนการสอนแบบประสานเวลา (Synchronous Learning Methods) เป็น การเรียนการสอนที่มีผู้ส่งและผู้รับอยู่ในเวลาเดียวกัน โดยใช้การรับการส่ง ข่าวสาร ข้อมูลภายในเวลา เดียวกันหรือพร้อมกัน เกิดการปฏิสัมพันธ์แบบทันทีทันใด เช่น ห้องสนทนา (Chat Room) การ ประชุมผ่านวีดิทัศน์ (Video Conference) เป็นต้น

สรุป รูปแบบอีเลิร์นนิ่งที่แบ่งตามแนวคิดทั้ง 3 แนวคิด คือ แบ่งตามสัดส่วนเนื้อหาที่ นำเสนอทางอินเทอร์เน็ต แบ่งตามการใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอน และแบ่งตามลักษณะการ สื่อสารนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะอีเลิร์นนิ่งได้ชัดเจนขึ้น

4. องค์ประกอบการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งเป็นการเรียนทางไกลที่ผู้สอนและผู้เรียนมีได้อยู่ในบริบท ชั้นเรียนและเวลาขณะเดียวกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาทดแทน ในที่นี้ขอ อธิบายองค์ประกอบการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งตามรูปแบบการใช้อีเลิร์นนิ่งทั้งระบบการ เรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งสามารถแบ่งองค์ประกอบสำคัญที่ต้อง คำนึงถึง เป็น 6 องค์ประกอบ คือ

1. **เนื้อหาและสื่อการเรียน** เนื้อหา (Content) และสื่อการเรียน (Instructional media) เนื้อหาและสื่อการเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนอีเลิร์นนิ่งคุณภาพของการเรียนอีเลิร์นนิ่งเกิดจาก สิ่งสำคัญ คือ เนื้อหา ที่ผู้สอนได้จัดรวบรวมไว้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาส่วนใหญ่ได้ศึกษา และ ค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์ห้อย่างมีหลักการและเหตุผลตามเนื้อหาที่จัดเตรียมไว้ให้ โดยเนื้อหาต้องถ่ายทอดเป็นสื่อการเรียน ในการเรียนอีเลิร์นนิ่งต้องใช้เนื้อหาและสื่อการเรียนเป็น แหล่งความรู้หลักแทนการเรียนจากผู้สอนในชั้นเรียน ดังนั้นการออกแบบอีเลิร์นนิ่งต้องให้ความสำคัญ

กับเนื้อหาและสื่อการเรียนในลักษณะสื่อดิจิทัล โดยมีการออกแบบเนื้อหาและสื่อการเรียนที่ยืดหยุ่นสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาและสื่อการเรียนต้องชัดเจน สมบูรณ์ จบในตัวเอง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้สอนให้มาอธิบายอีก
2. เนื้อหาสื่อการเรียนต้องออกแบบให้ผู้เรียน สามารถวัดความรู้ความเข้าใจของตนเองได้เป็นระยะและประเมินความเข้าใจของตนเองในภาพรวมได้
3. เนื้อหาและสื่อการเรียนต้องออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เรียน และทำงานได้ดีในระบบนำส่งสารสนเทศ

2. ระบบการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบส่งสารสนเทศในการเรียนอีเลิร์นนิ่งมีหลายรูปแบบทั้งแบบที่ใช้เทคโนโลยีจำนวนน้อยจนถึงระบบที่ใช้เทคโนโลยีจำนวนมากชนิดหากสถาบันการศึกษา หรือผู้สอนเลือกใช้ระบบการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียน และมีความเสถียร ย่อมจะช่วยส่งเสริมให้เกิดคุณภาพในการจัดการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งได้อย่างดี ระบบนำส่งสารสนเทศในที่นี้ได้แก่ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน (Learning Management System) เครื่องมือนำส่งสารในอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์และเครื่องมือในการเรียนอีเลิร์นนิ่ง เป็นต้น

3. ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกประเภท การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้สอนก็จะได้ทราบถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน รวมทั้งสามารถวินิจฉัยความคลาดเคลื่อนในการรับความรู้ของผู้เรียนและให้ความรู้ที่ถูกต้องได้ การสื่อสารและการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งนั้นต้องใช้เทคโนโลยีการนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่สามารถเชื่อมผู้เรียนและผู้สอนที่อยู่ไกลกันให้สามารถสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันเสมือนอยู่ในสถานที่เดียวกัน ได้เข้ามาเพิ่มคุณภาพการศึกษาทางไกลได้อย่างดี ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนอีเลิร์นนิ่งมี 2 รูปแบบ คือ

- 1.1 ปฏิสัมพันธ์แบบประสานเวลา หรือ ทันทีทันใด (Synchronize)
- 1.2 ปฏิสัมพันธ์แบบไม่ประสานเวลา หรือไม่ทันทีทันใด (Asynchronize)

4. ระบบการวัดและประเมินผล การวัดและการประเมินผลในการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งที่ต้องใช้หลักการประเมินตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการประเมินระหว่างการเรียนรู้ (Formative evaluation) นั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินตัวเองเป็นหลัก และผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือ และรวมถึงการประเมินหลังเรียน (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ประเมินโดยผู้เรียน วิธีการประเมินผลในการเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถประเมินจากการตอบคำถาม การทำแบบทดสอบการประเมินจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจจะให้ผู้เรียนประมวลความรู้ ความเข้าใจออกมาในรูปแบบรายงานหรือการนำเสนองาน ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีนำส่งสารและการสื่อสารเพื่อแสดงผลการวัดและการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่นเดียวกับการเรียนมนชั้นเรียน

5. ระบบสนับสนุนการเรียน

ระบบสนับสนุนการเรียนอีเลิร์นนิ่งแบ่งเป็น 3 ระบบ คือ

1. ระบบสนับสนุนการเรียนด้านเทคนิค (Technical support) เนื่องจากการเรียนอีเลิร์นนิ่งต้องใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน หากเทคโนโลยีหยุดชะงัก ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีปัญหาอย่างยิ่ง
2. ระบบสนับสนุนการเรียนด้านวิชาการ (Academic support) เพื่อให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำด้านการเรียนการสอน และหลักสูตร
3. ระบบสนับสนุนด้านสังคม (Social support) เพื่อทดแทนสังคมในการเรียนตามปกติ (Tradition) ที่ขาดหายไปของผู้เรียน รวมทั้งช่วยให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ เกิดความมุ่งมั่น ที่จะเรียนต่อจนจบรายวิชา หรือ จบตามหลักสูตร

6. ผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนมีความสำคัญกับการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งซึ่งเป็นระบบการศึกษาทางไกล ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน เจตคติ (ทัศนคติ) ความรู้ ความเข้าใจ ในบริบทการเรียนการสอนทางไกลของผู้เรียนและผู้สอนแบบอีเลิร์นนิ่งและการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอนได้อย่างดี องค์ประกอบในการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งที่เป็นการเรียนในระบบทางไกลผู้สอนและผู้เรียนในบริบทที่ห่างกันด้วยสถานที่ ระยะทาง และเวลาผู้เรียนต้องมีการเรียนด้วยตนเองผ่านเนื้อหาและสื่อการเรียน โดยใช้เทคโนโลยีในอินเทอร์เน็ตด้านระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญ ต้องมีระบบการสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน เนื่องจากผู้สอนผู้เรียนอยู่ห่างกัน ขณะที่การจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งนั้น ระบบการวัดและประเมินผลสามารถดำเนินการได้โดยใช้เครื่องมือประเมินผลการเรียนที่ระบบได้ออกแบบไว้ นอกจากนี้ยังมีระบบสนับสนุนการเรียนด้านเทคนิคในคอมพิวเตอร์เครือข่าย อินเทอร์เน็ต ระบบสนับสนุนด้านวิชาการ และระบบสนับสนุนด้านสื่อสารถ้วยช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งได้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญด้านผู้เรียนและผู้สอนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องแสดงบทบาทของผู้เรียนแบบอีเลิร์นนิ่งและผู้สอนแบบอีเลิร์นนิ่ง

2.2.6 ข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง

ข้อดีของการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งที่สำคัญได้แก่

1. ความยืดหยุ่น ความสะดวกสบายและการเข้าถึงข้อมูล ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนตามความต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายทางอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้อันมหาศาล ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนด้วยตนเองตามอัตราความเร็ว ช้า หรือ ความก้าวหน้าความสนใจของตนเอง ดังนั้น วิธีเรียนอีเลิร์นนิ่งจึงช่วยเพิ่มความพึงพอใจและลดความเครียดของผู้เรียนได้ทางหนึ่ง ผู้สอนสามารถเสนอเนื้อหา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้อหา และสื่อการสอนได้ง่ายและสะดวกผ่านอีเลิร์นนิ่งทำให้น่าเสนอข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ การเรียนอีเลิร์นนิ่งให้ผลย้อนกลับต่อเรียน สามารถแสดงผลจากการวัดและการประเมินผลได้ทันที

2. ระยะเวลา การเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยประหยัดเวลา ช่วยลดเวลาในการเดินทางของผู้เรียน โดยมีต้องเดินทางมาสถานศึกษา และห้องเรียน นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดเวลาการเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้อีกด้วย

3. การเงิน และค่าใช้จ่าย การเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยผู้เรียนประหยัด ค่าใช้จ่ายของการเดินทาง ค่าที่พักและอาหาร ตลอดจนค่าวัสดุ อุปกรณ์ และคู่มือการเรียนการสอน สถาบันการศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านอาคารและสถานที่ เงินเดือนของผู้สอน รวมถึงเจ้าหน้าที่ในสถาบัน

4. การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน การเรียนอีเลิร์นนิ่งทำให้การติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสะดวกขึ้น ทั้งนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะดีกว่าเรียนในห้องบรรยายใหญ่ ซึ่งปฏิสัมพันธ์ในการเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนใกล้ชิดกันผ่านเทคโนโลยีโดยปัจจัยปฏิสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนด้วย

2.2.7 ข้อจำกัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่งที่สำคัญได้แก่

1. โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ซึ่งอาจจะไม่สามารถใช้ได้บางพื้นที่ของประเทศ แบนด์วิดท์หรือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตช้า ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความสะดวกของกระบวนการเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผลการรับสารผ่านสื่อประเภทกราฟิก มัลติมีเดียเป็นไปได้ หรือล่าช้า

2. การออกกลางคันระหว่างเรียนอีเลิร์นนิ่งเนื่องจากผู้เรียนบางคนอาจจะรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยวจากอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น

3. การขาดการติดต่อของมนุษย์ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นอื่น ๆ บางคนอาจล้มเหลวเนื่องจากพฤติกรรมการเรียนไม่ดีหรือแรงจูงใจต่ำ

4. บางครั้งอาจารย์ผู้สอนที่ไม่สามารถช่วยเหลือและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ในขณะเดียวกับผู้เรียนต้องการได้รับความช่วยเหลือ

5. ผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีอีเลิร์นนิ่งต้องมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และบางครั้งไฟล์ และการจัดการซอฟต์แวร์ของการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งซึ่งอาจจะซับซ้อนสำหรับผู้เรียนที่เริ่มต้น

จากข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนอีเลิร์นนิ่งนั้น พบว่าการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งอาจเหมาะสมกับสภาพการณ์ เหมาะกับผู้เรียน เหมาะกับสถาบันการศึกษาในบริบทที่ต่างกันไป ดังนั้นการเลือกที่จะจัดการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งในรายวิชา หลักสูตร และสถาบันการศึกษาในแบบใดนั้นควรมีการวิเคราะห์บริบทต่างๆ ในรอบด้านก่อนว่าจะมีการจัดการเรียนอีเลิร์นนิ่งในแบบใดจึงเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องยอมรับว่าการเรียนโดยเพิ่มช่องทางการสื่อสารการเรียนรู้แก่ผู้เรียนนั้น เป็นวิธีที่เหมาะสมกับยุคสมัย และยังเอื้ออำนวยต่อบริบทของสังคมในขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง

2.2.8 คุณลักษณะของสื่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

คุณลักษณะของสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ, 2544)

1. เป้าหมาย คือ การสอนอาจใช้ช่วยสอนหรือสอนเสริมก็ได้
2. ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเอง
3. มีวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมทักษะความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และเจตคติ
4. เป็นลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง
5. ใช้เพื่อการเรียนการสอน แต่ไม่จำกัดว่าจะต้องอยู่ในระบบโรงเรียนเท่านั้น
6. ระบบคอมพิวเตอร์สื่อมัลติมีเดียเป็นชุดของฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการส่งและรับข้อมูล
7. รูปแบบการสอนจะเน้นการออกแบบการสอน การมีปฏิสัมพันธ์ การตรวจสอบความรู้
8. โปรแกรมได้รับการออกแบบให้ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด

2.3 การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วสืบเนื่องมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้สะดวก ง่าย หลากหลายช่องทาง สามารถรับรู้ได้ด้วยการอ่าน ฟัง ดู มีการนำเสนอในรูปแบบอักษรภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงการสร้างสถานการณ์เสมือนจริง (Virtual Situation) รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และสร้างเครือข่ายให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างไร้ขอบเขตทำให้การเรียนรู้และสมรรถนะของคนในยุคศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไป ซึ่งทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและทำงานในระบบสังคมและเศรษฐกิจ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555 : 11. ได้กล่าวถึงความสำคัญในการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง ซึ่งคนยุคใหม่ต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตฤกษ์ (2554: 40-43. ได้กล่าวถึงความสำคัญทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ทำงานแก้ปัญหาสื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต

วรารคณา ทองนพคุณ (2556: 8-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยมีรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่าเครือข่าย P21

นันทวัน จันทร์กลั่น (2557 : 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการกำหนดความสำคัญและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีไว้ว่า การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนในห้องเรียน และในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษให้ใหม่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้การเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง การทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร และร่วมมือกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities: PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคนนั่นเองเพื่อให้เห็นถึงฐานความคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจน จึงได้มีองค์กรและหน่วยงานทางวิชาการ ได้ให้กรอบความคิดเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2554: 118-137)

1. กรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21 st Century Skills)
2. กรอบความคิด ห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (NCREL) และกลุ่มเมทิริ (Metiri Group)
3. องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)
4. กรอบคิดสภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP)
5. สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE)
6. กรอบความคิดของดีดี (Dede)
7. กรอบความคิด 5 จิตเพื่ออนาคต (Five minds for the Future) ของ Howard Gardner

วิจารณ์ พานิช (2555: 16-18) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญความเปลี่ยนแปลง “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ ดังนี้

1. สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะ การใช้ภาษา ภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์
2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของเพื่อเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ดังนั้น ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี

5. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

6. ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 ได้แก่ มาตรฐานและการประเมินของศตวรรษที่ 21 หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21 และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยกันมี 3 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐาน ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความรู้เกี่ยวกับโลก วิชาแกนหลัก ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีโดยอาศัยความรู้ในด้านความรู้ ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต มีความรับผิดชอบเชื่อถือได้ มีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ การประเมินและระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

2.3.1 ปัจจัยระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Support Systems)

ระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย

1. มาตรฐานในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) มีจุดเน้น
  1. เน้นทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกิดกับผู้เรียน
  2. สร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนในเชิงสหวิทยาการระหว่างวิชาหลักที่เป็นจุดเน้น
  3. มุ่งเน้นการสร้างความรู้ และความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่า การสร้างความรู้แบบผิวเผิน

4. ยกระดับความสามารถผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นจริง การใช้สื่อหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา การทำงานและในการดำรงชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5. ใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง

2. การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills)

จุดเน้น

1. สร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการทดสอบย่อย และทดสอบรวมสำหรับการประเมินผลในชั้นเรียน

2. เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข

งาน

3. ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพ

สูงสุด

4. สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐาน

และมีคุณภาพ

3. หลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum &

Instruction) จุดเน้น

1. การสอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชา

แกนหลัก

2. สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหา และสร้างระบบ

การเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based)

3. สร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวก่อกำหนด การเรียนรู้แบบสืบค้น และวิธีการเรียนจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) เพื่อการสร้างทักษะขั้นสูงทางการคิด

4. บูรณาการแหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) จากชุมชนเข้ามาใช้ในโรงเรียน

4. การพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development)

1. จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการสร้างครูให้เป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงบูรณาการ การใช้เครื่องมือ และกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และสร้างให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสม

2. สร้างความสมบูรณ์แบบในมิติของการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย

3. สร้างให้ครูเป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงลึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การคิดแบบวิจารณ์ญาณ และทักษะด้านอื่น ๆ ที่สำคัญต่อวิชาชีพ

4. เป็นยุคแห่งการสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นกับครูเพื่อเป็นต้นแบบ (Model) แห่งการเรียนรู้ของชั้นเรียนที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

5. สร้างให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้ทั้งรูปแบบการเรียนรู้ สติปัญญา จุดอ่อนจุดแข็งในตัวผู้เรียน เป็นต้น

6. ช่วยให้ครูได้เกิดการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นเพื่อนำไปใช้สำหรับการกำหนดกลยุทธ์ทางการสอนและจัดประสบการณ์ทางการเรียนได้เหมาะสมกับบริบททางการเรียนรู้
  7. สนับสนุนให้เกิดการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทักษะ และเกิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้
  8. แบ่งปันความรู้ระหว่างชุมชนทางการเรียนรู้โดยใช้ช่องทางหลากหลายในการสื่อสารให้เกิดขึ้น
  9. สร้างให้เกิดตัวแบบที่มีการพัฒนาทางวิชาชีพได้อย่างมั่นคงยั่งยืน
5. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environment)
1. สร้างสรรค์แนวปฏิบัติทางการเรียน การรับการสนับสนุนจากบุคลากร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล
  2. สนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนทั้งในด้านการให้การศึกษา การมีส่วนร่วม การแบ่งปันสิ่งปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างกันรวมทั้งการบูรณาการหลอมรวมทักษะหลากหลายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน
  3. สร้างผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติจริงตามบริบท โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบโครงการ
  4. สร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ หรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
  5. ออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งการเรียนเป็นกลุ่มหรือการเรียนรายบุคคล
  6. นำไปสู่การพัฒนาและขยายผลสู่ชุมชนทั้งในรูปแบบการเผชิญหน้าหรือระบบออนไลน์ (อนุชา โสมาบุตร. ระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 สืบค้นวันที่ 6/12/2564 [https:// teacherweekly. wordpress.com/2013/09/25/21st-century-support-systems/](https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/21st-century-support-systems/))

2.3.2 ทักษะครูในศตวรรษที่ 21

ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนา แนวโน้มการจัดการศึกษาจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนให้บรรลุ ทักษะ คือทำได้ต้องเรียนเลย จากครูวิชาไปสู่ทักษะในการใช้ชีวิต เพื่อดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง และบูรณาการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริง สามารถดึงความสามารถ ความคิด ทักษะของตัวนักเรียนออกมาได้มากที่สุด ดังนั้น การสร้างเครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้ถูกสร้างขึ้นผ่านฐานความคิดและกระบวนการวิจัยที่เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีครูมีบทบาทหน้าที่ เป็นผู้แนะนำและทำโครงการการเรียนรู้ร่วมกัน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ของครู คือ มีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ ขาดทักษะทางด้านไอซีที ครูที่สอนหนักมักส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น ครูขาดอิสระในการจัดการ และครูรุ่นใหม่ที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู ขาดประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทำให้สะท้อนได้ถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะครู ให้มีระดับความรู้ความสามารถ นั่นคือทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ครู

และผู้เรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2556) ทักษะที่จำเป็นสำหรับครุในศตวรรษที่ 21 มีอยู่ 3 ด้านหลัก ได้แก่

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและอนาคตได้ สำหรับผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นตัวกำหนดความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกแห่งการทำงานและการเรียนรู้ ประกอบด้วยทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ไขปัญหาการสื่อสารและการร่วมมือ

2. ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สื่อมากมายและรวดเร็ว สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเต็มที่ การที่จะเป็นประชากรในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความสามารถที่หลากหลาย โดยเฉพาะทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี

3. ทักษะชีวิตและอาชีพ การเรียนเพื่อสร้างทักษะการทำงานสำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ครูต้องได้รับพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตในด้านทักษะชีวิตที่ดี ทักษะชีวิตจะช่วยให้คนเรารู้จักเจตคติ และทักษะ ซึ่งจะสามารถจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ให้อยู่รอดในสภาพสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข (นันทวัน จันทกรลิน, 2557: 27-33).

2.4 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศซึ่งประกอบด้วยระดับคุณวุฒิการแบ่งสาขาวิชาความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับ คุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจ ในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยการเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้านดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัว ส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัย และการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2. ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิดและการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้

3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักการทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มการแสดงถึงภาวะผู้นำความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลขความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีเข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2. ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการ ต่อยอดองค์ความรู้ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่าง สร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎีประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการ

แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557. น. 24-25)

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

2.5.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ

พจนานุกรมอังกฤษ – ไทย (2541, หน้า 497) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรู้และความเข้าใจ” เมื่อแยกออกเป็น 2 คำ คือ “ความรู้” ซึ่งตรงกับคำในอังกฤษว่า “Knowledge” แปลว่า ความรู้, ความคุ้นเคย, การเข้าใจ, ความตระหนักรู้, ข้อมูลเฉพาะบางเรื่อง, ข่าว และ “ความเข้าใจ” ซึ่งตรงกับคำในอังกฤษอยู่หลายคำ เช่น 1. คำว่า “Comprehension” หมายถึง ความเข้าใจ, ภาวะที่เข้าใจ, ความสามารถเข้าใจ, ความสามารถเรียนรู้, การครอบคลุม, การกินความกว้าง; 2. คำว่า “Understand” หมายถึง เข้าใจ, รู้, เข้าใจความหมาย, เรียนรู้, เชื่อ, ยอมรับความเป็นจริง 3. คำว่า “Insight” หมายถึง การเข้าใจอย่างถ่องแท้, การเข้าใจอย่างลึกซึ้ง, การมองเห็น และคำว่า “Perception” หมายถึง การเข้าใจ, การแลเห็น, การมองเห็น, สัญญาณ, การหยั่งรู้, ญาณ, ความรู้สึก, ความรู้สึกสัมผัส, สิ่งที่มองเห็น, การรับรู้สัมผัส, การสำเนียงได้ชัดเจน เป็นต้น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542, หน้า 200) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรู้” หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถปฏิบัติและทักษะ; ความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์; สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน การคิด หรือการปฏิบัติ; องค์วิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย ความรู้เรื่องสุขภาพและคำว่า “ความเข้าใจ” หมายถึง รู้เรื่อง, รู้ความหมาย

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2541, หน้า 38) ได้ให้ความหมายว่า “ความรู้” (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้จากสิ่งที่เรียนมาแล้วเป็นข้อเท็จจริง แนวโน้ม กฎ ทฤษฎี ระบบกระบวนการ และวิธีการ เป็นต้น ส่วนคำว่า “ความเข้าใจ” (Understanding) หมายถึง ความสามารถแปลความหมาย หรือจัดรูปร่างใหม่ แต่มีความหมายคงเดิม และให้รายละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น

จากการศึกษาความหมายของความรู้และความเข้าใจข้างต้น สรุปได้ว่า “ความรู้” เป็นสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งทักษะ และความสามารถปฏิบัติ ส่วน “ความเข้าใจ” เป็นสิ่งที่พัฒนาขึ้นมาจากรู้ ดังนั้น “ความเข้าใจ” จึงหมายถึง การรู้จักสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็น รู้เหตุ รู้ปัจจัย รู้กฎเกณฑ์ของมัน สามารถในการนำความรู้ ความจำที่สั่งสมมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า การคิด หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถปฏิบัติและทักษะ ไปดัดแปลง ปรับปรุงเพื่อให้สามารถจับใจความ อธิบายหรือ

เปรียบเทียบ ย่นย่อเรื่องราว คาดคิดข้อเท็จจริงต่าง ๆ จนสามารถหยั่งรู้ถึงความหมายและรายละเอียดต่าง ๆ อย่างทะลุปรุโปร่ง

2.5.2 ประเภทของความรู้ความเข้าใจ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 42 – 54) ได้แบ่งประเภทของความรู้ไว้หลายนัย ดังนี้

1. จำแนกโดยสภาวะ หรือโดยธรรมชาติรู้ คือ การจำแนกตามหลักชั้น 5 ความรู้เป็นนามธรรมจำพวกหนึ่งซึ่งกระจายอยู่ในนามชั้น (ชั้นที่เป็นนามธรรม หรือหมวดนาม) 3 ชั้น คือ สัญญาชั้น สัมผัสชั้น และวิญญาณชั้น ความรู้ที่จำแนกตามสภาวะของชั้น ได้แก่ สัญญา วิญญาณ และปัญญา สัญญา (Perception) คือ ความรู้ทั้งหมดที่อยู่ในสัญญาชั้น ได้แก่ ความกำหนดได้หมายรู้ รวมทั้งความรู้ที่เกิดจากการกำหนดหมาย หรือหมายรู้แล้วบันทึกเก็บรวบรวมไว้เป็นวัตถุของความคิดต่อ ๆ ไป ทำให้มีการรู้จัก จำได้ รู้ เข้าใจ และคิดได้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป สัญญา แบ่งตามอารมณ์ คือ สิ่งที่ยังไม่รู้ หรือกำหนดจดหมายไว้ มี 6 ชนิด คือ รูปสัญญา, สัทสัญญา, คันธสัญญา, รสสัญญา, โผฏฐัพพสัญญา, ธัมมสัญญา

2. จำแนกโดยทางรับรู้ กล่าวตามพุทธธรรม “ผัสสะ” เป็นแหล่งความรู้ ความรู้ทั้งหมดทุกอย่างทุกประเภทเกิดจากผัสสะ หรือเกิดขึ้นที่ผัสสะ คือ อาศัยการรับรู้โดยผ่านอายตนะ (แดนรับรู้) ทั้ง 6 หรือเรียกง่าย ๆ ว่าผ่านทวาร (ทางรับรู้) ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ถ้าถือ อายตนะ หรือ ทวาร เป็นหลัก โดยฐานเป็นต้นทางของการรับรู้ ก็สามารถจัดกลุ่มความรู้ได้ 2 ประเภท คือ

2.1 ความรู้ (ที่ได้) ทางทวาร หรือเบญจทวาร คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ได้แก่ ความรู้ขั้นต้นหลายอย่าง คือ ความรู้รูป (สี) เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ (สิ่งต้องกายทั้งหลาย ซึ่งสรุปลงในปฏิวิ สภาวะแข็งแข็ง เตโช ความร้อน หรืออุณหภูมิจึง และวาโย ความสั่นไหว เคลื่อนและเครื่องตั้ง)

2.2 ความรู้ (ที่ได้) ทางมโนทวาร (ใจ) ได้แก่ ธรรมารมณ์ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ธรรม” กล่าวคือ สิ่งทั้งหลายที่ใจรู้ที่ใจคิด

3. จำแนกโดยพัฒนาการทางปัญญา (ภายในบุคคล) เมื่อพิจารณาในแง่พัฒนาการ ความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของการฝึกอบรม จำแนกได้ 3 ประเภท เรียงตามลำดับแห่งการพัฒนาการ หรือความเจริญแก่กล้า ที่ผลออกมาเป็นอย่างไร ดังนี้

3.1 สัญญา ความกำหนดได้ หมายรู้ ได้แก่ ความรู้ที่เกิดจากการกำหนดหมาย หรือจำได้หมายรู้ซึ่งบันทึกเก็บรวบรวมไว้สำหรับเป็นแบบและเป็นวัตถุของการรู้และความคิดต่อ ๆ ไป

3.2 ทิฎฐิ ความเห็น ความเข้าใจโดยนัยเหตุผล ได้แก่ ความรู้ที่ลงข้อสรุปอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทางใดทางหนึ่ง และประกอบด้วยความยึดถือโดยอาการผูกพันกับตัวตน อาจเป็นความรู้ที่มาจากแหล่งภายนอก แต่ได้คิดกลั่นกรองยอมรับเอาหรือสรุปเข้าเป็นของตน

3.3 ญาณ ความรู้ ความหยั่งรู้ เป็นไวพจน์หนึ่งของปัญญา แต่มักใช้ในความหมายที่จำเพาะกว่า กล่าวได้ว่า ญาณ คือ ความรู้บริสุทธิ์ที่ผุดพลองสว่างขึ้นมองเห็นตามสภาวะของสิ่งนั้น ๆ หรือเรื่องนั้น ๆ

4. จำแนกโดยกิจกรรม และผลงานของมนุษย์ ความรู้ที่จัดโดยกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ ความรู้ที่เนื่องด้วยปฏิบัติการทางสังคม เช่น การสื่อสาร ถ่ายทอด แสวงหา เอื้ออ้ำง สังกัด และที่เป็นมรดกตกทอดต่อกันมา เป็นสมบัติของมวลมนุษย์ พอจำแนกได้ 3 อย่าง คือ

4.1 สุตะ หรือสุติ ความรู้ที่ได้สดับ เล่าเรียน หรือถ่ายทอดต่อกันมา ความรู้ที่ได้สดับรับฟัง บอกล่า เล่าเรียน หรือถ่ายทอดต่อกันมา ความรู้ที่บางศาสนาถือว่าได้รับการเปิดเผยแจ้งดลใจจากองค์บรมเทพ

4.2 ทิฎฐิ ความเห็น ทฤษฎี ลัทธิ ความเชื่อถือต่าง ๆ

4.3 ญาณ ความรู้ ความหยั่งรู้ ความบริสุทธิ์ ความรู้ตรงตามภาวะ หรือปัญญาที่ทำงานออกผลเป็นเรื่อง ๆ หรือมองเห็นตลอดสายในด้านหนึ่ง ญาณเป็นความรู้ระดับสุดยอดของปัญญามนุษย์ และเป็นผลสำเร็จสำคัญของมนุษย์

สรุปได้ว่า ประเภทของความรู้ตามแนวพุทธธรรม ซึ่งอาจแยกประเภทของความรู้ได้หลายนัย การจำแนกตามหลักชั้น 5 ความรู้เป็นนามธรรมจำพวกหนึ่งซึ่งกระจายอยู่ในนามชั้น (ชั้นที่เป็นนามธรรม หรือหมวดนาม) 3 ชั้น คือ สัญญาชั้น สัจจารชั้น และวิญาณชั้น ความรู้ที่จำแนกตามสภาวะของชั้น ได้แก่ สัญญา วิญาณ และปัญญา ซึ่งความรู้ตามแนวพุทธธรรมเน้นไปที่การพัฒนาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับตนเองและกับโลกภายนอก โดยเน้นการตระหนักถึงความเป็นจริงของการเปลี่ยนแปลงและความทุกข์ทรมานของชีวิต และเน้นการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างความสุขและความเป็นที่พึงพอใจ การเรียนรู้และปฏิบัติตามพุทธธรรมจะช่วยให้เราพัฒนาจิตใจ และเพิ่มคุณธรรมจนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคม โดยสามารถฝึกฝนความอดทน ความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

นักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ต่าง ๆ ดังนี้

2.6.1 ทฤษฎีระดับชั้นความต้องการของมนุษย์

มาสโลว์ เอช. อับราฮัม (Maslow H. Abraham) ได้อธิบายเรื่องความต้องการซึ่งมีความสำคัญต่อมนุษย์มากที่สุด ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้วชีวิตจะดำรงอยู่ไม่ได้ ความต้องการนี้ ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน และที่อยู่อาศัย

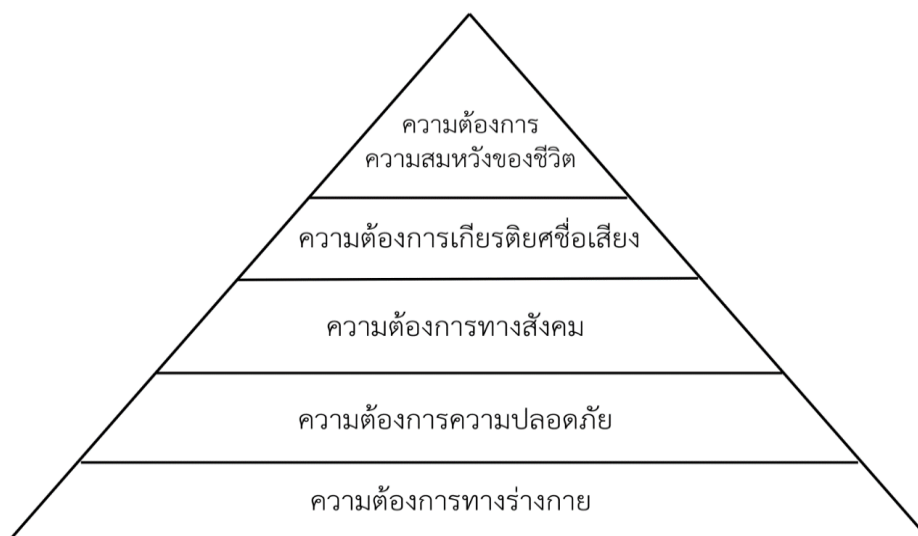
2. ความต้องการทางด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับร่างกาย ความเจ็บปวด และความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจรวมถึงการรับประกันต่อความมั่นคงในหน้าที่การงาน และการส่งเสริมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

3. ความต้องการยกย่องในสังคม (Social or Afflictive needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ต้องการมีส่วนร่วม และต้องการการยอมรับศรัทธาจากผู้อื่น

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับเกียรติจากผู้อื่น โดยการมีตำแหน่งหน้าที่และการมีอำนาจ

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการกระทำในสิ่งที่ตนเชื่อมั่นว่ามีความสำคัญที่สุด

ลำดับชั้นของความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) จะเป็นไปตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 ทฤษฎีของมาสโลว์

จากแผนภาพ ที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าระดับชั้นความต้องการของมนุษย์จะมีความต้องการทางร่างกายมากที่สุด นั่นคือปัจจัย 4 ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และสุดท้ายความต้องการความสมหวังของชีวิตซึ่งเป็นความต้องการที่สูงที่สุดตามลำดับ

2.6.2 ทฤษฎี 2 ปัจจัยของเฮิร์สเบิร์ก

เฮิร์สเบิร์ก เฟรเดอริก และคนอื่น ๆ (Hersberg Frederick and others) (เกรียงไกร เจริญพานิช, 2545, หน้า 47) ได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเรียกว่า ทฤษฎี 2 ปัจจัย ผลการวิจัยของเขาและคณะโดยทำการทดลองที่เมืองฟิสเบอร์ท ชิคาโกเนี่ย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อพิสูจน์ว่ามนุษย์มีความปรารถนาที่จะขจัดความทุกข์ทรมานทางกาย เช่น ความหิว ความเหนื่อย ความทรมานของดินฟ้า อากาศ ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็มีความสุขทางใจ เช่น ความสำเร็จในงาน การยอมรับนับถือ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้นมี 2 ประการดังนี้

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivative Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน และความสำเร็จของงานโดยตรงซึ่งมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่

1.1 ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงการแสดงผลหนึ่งสิ่งใดที่ส่งผลให้เห็นถึงผลงานของบุคคลได้

1.2 การได้รับความยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลซึ่งตนเกี่ยวข้องซึ่งอาจอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือการได้รับเงินเพิ่ม

1.3 ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีของบุคคลที่มีต่อลักษณะงาน

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่

1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานะหรือตำแหน่งของบุคคลในองค์การในทางสูงขึ้น

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมในการทำงานมี 11 ประการ ได้แก่

2.1 เงินเดือน (Salary) หมายถึง ความพึงพอใจในเงินเดือน หรือความพึงพอใจหรือความไม่พึงพอใจต่อเงินเดือนที่ได้รับเพิ่มขึ้น

2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) หมายถึง การที่บุคคลได้รับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะที่จะช่วยเอื้อต่อวิชาชีพของเขา

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with Subordinates) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางกิริยา และวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2.4 สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกต่องาน เช่น การมีรถประจำตำแหน่ง การมีเลขานุการ การมีอภิสิทธิ์ต่าง ๆ

2.5 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relationship with Supervisor) หมายถึง การติดต่อสื่อสารในลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เป็นไปในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา

2.6 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์การ

2.7 นโยบายและการบริหารงานของบริษัท (Company Policy and Administration) หมายถึง การจำแนกบทบาท อำนาจหน้าที่ และกำหนดนโยบายโดยเด่นชัดเพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง

2.8 สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพในสถานที่ทำงาน อันได้แก่ ลักษณะสิ่งแวดล้อม ชั่วโมงทำงาน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.9 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Factors in Personal Life) หมายถึง สถานการณ์บางประการที่ส่งผลต่อชีวิตส่วนตัว เช่น การย้ายที่ทำงานใหม่ทำให้ต้องเดินทางไกล ครอบครัวลำบาก

2.10 ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงของงานหรือความมั่นคงขององค์กร

2.11 วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision Techniques) หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6.3 ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์ (McClelland) (สมิหรา จิตตลดากร, 2546, หน้า 35) สรุปไว้ว่าเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์โดยมุ่งที่ความปรารถนาโดยแบ่งตามความต้องการ 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการความสำเร็จ (need for achievement) หมายถึง บุคคลต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่และดีที่สุด เพื่อความสำเร็จ จะมีความปรารถนาอย่างรุนแรงที่จะประสบความสำเร็จและกลัวต่อความล้มเหลวโดยมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานที่ท้าทาย ต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อการประเมินผลงาน มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูงบุคคลผู้มีความต้องการความสำเร็จที่จะต่อสู้เพื่อให้บรรลุความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลในรูปสิ่งของ

2. ความต้องการความผูกพัน (need for affiliation) หมายถึง บุคคลต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องมีความสัมพันธ์และผูกพันกับสมาชิกในกลุ่ม มีความเป็นมิตรไมตรี และสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น ตลอดจนต้องการสร้างความเข้าใจอันดีของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

3. ความต้องการอำนาจ (need for power) หมายถึง บุคคลต้องการอำนาจเพื่อมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ต้องการเป็นผู้นำในการตัดสินใจ บุคคลซึ่งต้องการอำนาจสูงจะมีความพยายามเพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น มีความพอใจที่จะอยู่ในสถานการณ์การแข่งขันหรือสถานการณ์ซึ่งมุ่งที่สถานภาพ และความต้องการความภาคภูมิใจรวมทั้งการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นด้วยการทำงานที่มีประสิทธิผล

2.6.4 ทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ของแมคเกรเกอร์

แมคเกรเกอร์ (McGregor) (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2548, หน้า 44-45) นักทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งเขียนหนังสือเรื่อง “The Human Side of Enterprise” ได้เสนอทฤษฎี X และทฤษฎี Y โดยทฤษฎีทั้ง 2 มีข้อสมมติฐานว่าลักษณะธรรมชาติของมนุษย์มีทั้งคนที่ตั้งใจทำงานและไม่ตั้งใจทำงาน สมมติฐาน X มีดังนี้

1. มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
2. เนื่องจากไม่ชอบทำงานจึงต้องการใช้อำนาจบังคับ ควบคุม แนะนำ และขู่ว่าจะลงโทษ

3. ชอบให้ผู้อื่นแนะนำแนวทางในการทำงานหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบและความต้องการความปลอดภัยมากกว่าสิ่งอื่น

เมื่อตั้งทฤษฎี X ขึ้นมา McGregor ตั้งข้อสงสัยว่า ธรรมชาติของมนุษย์ตามทฤษฎี X นี้จะถูกต้องหรือไม่ หรือนำไปใช้ได้กับทุกคนทุกสถานการณ์หรือไม่ ในที่สุดก็หาข้อยุติไม่ได้ เขาจึงพัฒนาทฤษฎีพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นมาอีกทฤษฎีหนึ่ง เรียกว่า ทฤษฎี Y ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์นั้น โดยธรรมชาติมิใช่เป็นคนขี้เกียจหรือเชื่อถือไม่ได้ หากแต่มนุษย์สามารถควบคุมตัวเองได้ และมีความตั้งใจที่จะทำงานให้ดีที่สุด หากได้รับการจูงใจอย่างเหมาะสม ผู้บริหารที่ยอมรับทฤษฎีจะไม่ควบคุมหรือใช้อำนาจข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความกลัว แต่จะพยายามช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาควบคุมตัวเอง และมีโอกาสแสดงความสามารถอย่างกว้างขวาง

สำหรับทฤษฎี Y McGregor ได้อธิบายโดยชี้ให้เห็นว่า

1. ความพยายามของมนุษย์ทางกายภาพ และทางใจต่องานมีมากเท่ากับการเล่นและการพักผ่อน
  2. การควบคุมและการบังคับบัญชาภายนอก ไม่ใช่วิธีเดียวที่จะทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะคนยอมทำงานด้วยความเป็นตัวของตัวเอง
  3. มนุษย์มีความสนใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามความตั้งใจ
  4. คนเราไม่เรียนรู้แต่เพียงการยอมรับผิดชอบเท่านั้น หากแต่ยังแสวงหาความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกด้วย
  5. ความสามารถในการใช้ความคิด จินตนาการ ความเฉลียวฉลาด และความคิดริเริ่มแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกคน
  6. ในสังคมปัจจุบันนี้แต่ละคนมีโอกาสแสดงความสามารถเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น
- แมคเกรเกอร์ ชี้ให้เห็นว่า การจูงใจคนนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ทฤษฎี และต้องมองคนในแง่ดี เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ การใช้ทฤษฎี Y จะจูงใจคนได้มากกว่าทฤษฎี X แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะละเลยต่อการคุมงานเสียโดยสิ้นเชิง

2.6.5 ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม

วรูม ดับเบิลยู. เฮช. (Vroom W. H.) (จันทิมา จันทรสุวรรณ, 2548, หน้า 18) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่เชื่อเกี่ยวกับการอธิบายวิธีการที่บุคคลได้รับการกระตุ้นซึ่งถือว่าบุคคลจะได้รับการกระตุ้นให้กระทำการซึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายถ้าเชื่อในคุณค่าของเป้าหมายและทุกสิ่งที่ได้กระทำไปเป็นการกระทำด้วยความหวัง และวรูมได้ศึกษาถึงจิตวิทยาของบุคคลในองค์การซึ่งพบว่าการที่บุคคลจะได้รับการกระตุ้นให้กระทำการใดก็ตามจะขึ้นอยู่กับตัวแปร 3 ตัว ได้แก่

1. ผลตอบแทนที่จะได้รับนั้นเหมาะสมกับบทบาทที่ครอบครองอยู่เพียงไร
2. ความพอใจหรือความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. เมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นแล้วเชื่อว่าตนจะต้องเป็นผู้ได้รับผลตอบแทนอันนั้น

ความพอใจต่อสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มขึ้น เมื่อบุคคลได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น และจะลดลง หากได้รับผลตอบแทนลดลง แต่ถ้าบุคคลใดไม่สนใจผลตอบแทน ความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้จะหายไป และถ้าบุคคลไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้ ความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางตรงข้าม

การศึกษาจิตวิทยาของคนในองค์การของวรูมนี้ เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติของบุคคลในองค์การ ซึ่งวรูม ได้เสนอว่า การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกปฏิบัติอย่างไรเมื่อเกิดความต้องการพร้อม ๆ กันหลายสิ่ง ซึ่งจะมีการพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่มีคุณค่ามากน้อยเพียงไร (Valence)
2. พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด (Expectancy)

ดังนั้น ความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประการนี้ เป็นกระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคลในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำนั้น

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีในด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมีการวิเคราะห์ว่าพฤติกรรมของบุคคลในการทำงานเกี่ยวข้องกับการคาดหวังในผลลัพธ์ของการทำงาน ทฤษฎีนี้มีสามองค์ประกอบหลักคือความคาดหวังในผลลัพธ์ (Expectancy) ความมีเสถียรภาพ (Instrumentality) และความคุ้มค่า (Valence) โดยรวมกันจะช่วยอธิบายการตัดสินใจของบุคคลในการทำงาน และทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาและปรับปรุงผลการทำงานของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือพอใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมาย ดังนี้

สิริวรรณ ประกิจสังข์ (2544, หน้า 22. ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติของบุคคล ที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองตามความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ สภาพความต้องการต่าง ๆ ที่ได้รับการตอบสนอง และความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการหรือแรงจูง

ชูดา จิตพิทักษ์ (2525, หน้า 15) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า “เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่องานที่ทำอยู่เป็นความรู้สึกชอบหรือพอใจ ที่เกิดขึ้นจากการได้รับการตอบสนองทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ถ้าบุคคลใดมีความพึงพอใจในงานมากก็จะเสียสละอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ความพึงพอใจในการทำงานจะมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล”

เสถียร เหลืองอร่าม (2524, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นผลของการจูงใจให้มนุษย์ทำงานโดยจะออกมาในรูปความพึงพอใจที่ตนทำงานมาก ได้เงินมาก บรรยากาศในที่ทำงานดีเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ และความพึงพอใจในงานจะเกิดขึ้นเมื่อตนมีความรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำงานเป็นที่ยอมรับสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง และมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน นอกจากนี้แล้วถ้าหน่วยงานออกแบบงานให้ผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจในงานแล้วหน่วยงานก็จะได้รับความร่วมมือจากพนักงานมากขึ้น และผู้ปฏิบัติก็เต็มใจทำงานมากขึ้น

เพลินทิพย์ โกเมศโสภา (2544, หน้า 76) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความรู้สึกที่แสดงถึงความยินดี หรือความผิดหวังอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่แต่ละบุคคลเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้บริการ หรือบริโณผลผลิตกันจริง ๆ เมื่อเทียบกับความคาดหวังเดิมของลูกค้า

ธงชัย สันติวงษ์ (2539, หน้า 389) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการได้ตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด

อารี เพชรผุด (2530, หน้า 49) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า “ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่องาน และผู้บังคับบัญชาเป็นอารมณ์พึงพอใจสบายใจที่เกิดจากประสบการณ์ความพึงพอใจและความสบายที่มีผลมาจากงานนั้นได้ทำให้ความต้องการทางร่างกาย และจิตใจได้รับการตอบสนอง”

หลุย จำปาเทศ (2533, หน้า 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความต้องการได้บรรลุเป้าหมายพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีความสุขซึ่งสังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก ความพึงพอใจจะลดความเครียดที่มีอยู่ แต่ถ้าเมื่อใดความพึงพอใจนั้นไม่สามารถบรรลุได้ความเครียดที่มีอยู่ก็ไม่มีผลลด เวลาที่นานออกไปอาจทำให้ความเครียดนั้นยิ่งเพิ่มขึ้นได้เสมอ หรือเรียกว่า อารมณ์สะสมและในหลาย ๆ คนที่มีความต้องการ วุฒิภาวะจะเป็นตัวช่วยลดความเครียดได้เช่นกัน

ก๊อต คาร์เตอร์ วี. (Good Carter V.) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า “สภาพคุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่”

มอร์ ซี. แนนซี (Morse C. Nancy) (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, หน้า 12. อธิบายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง “สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้นและในทางกลับกันถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความพึงพอใจก็จะไม่เกิดขึ้น

วรูม ดับเบิลยู. เอช. (Vroom W.H.) (จันทิมา จันท์สุวรรณ, -, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ทัศนคติหรือความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้ง 2 คำนี้จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งหนึ่ง ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

เชลลี ดับเบิลยู. เมย์นาร์ด (Shelly W. Maynard) (รสรินทร์ เกรียงสินยศ, 2538, หน้า 36) ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ พอสรุปได้ดังนี้

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก 2 แบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความรู้สึกสามารถทำให้เกิดความสุข หรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีกจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ

ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้ง 3 นี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ สิ่งที่ทำให้มนุษย์รู้สึกพึง

พอใจ ได้แก่ ทรัพยากร (Resources) หรือ สิ่งเร้า (Stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจคือ การศึกษาว่า ทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุข แก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดมากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่ต้องการครบถ้วน ความพึงพอใจจึง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ดังนั้น จะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับ ความพึงพอใจนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก

ความพึงพอใจจึงเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้อง แสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไป กล่าวโดยสรุปแล้วความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกริยาด้านความรู้สึก ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่ง บอกถึงผลของทิศทางการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบหรือไม่มีปฏิกริยา คือ เฉยๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นก็ได้

จากความหมายของความพึงพอใจตามที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งจะ เกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองทั้งในด้านวัตถุและในด้านจิตใจโดย เปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับกับความคาดหวัง ซึ่งจะมีผลให้บุคคลอุทิศแรงกาย แรงใจ และสติปัญญาเพื่อที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.7.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ

นิยม ศรีวิเศษ (2521, หน้า 2. กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ประการหนึ่งในการปฏิบัติงานของบุคคลในทุกองค์การ เพราะหากสามารถจัดบริการต่าง ๆ เพื่อสนอง ความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในองค์การได้ ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน รักงาน และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าไม่สามารถจัดสนองความต้องการได้ ผลงานย่อมตก การ ปฏิบัติงานจะเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้งานในองค์การนั้น ๆ ขาดประสิทธิภาพได้

จากเหตุผลความสำคัญของความพึงพอใจดังกล่าวมาแล้ว พอที่จะชี้ให้เห็นถึง ความสำคัญของความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานว่า หากผู้ปฏิบัติงานได้รับผลตอบแทนในสิ่งที่เขา ต้องการ ผลที่เกิดขึ้น คือ

1. การเพิ่มความสนใจในงานที่ทำจะมีมากขึ้น
2. การเพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจะมีมากขึ้น
3. ผลผลิตของงานขององค์การมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
4. องค์การมีความมั่นคง ทั้งนี้เพราะบุคลากรมีความภักดีต่อหน่วยงานสูง

สิ่งที่มักจะปรากฏและพบได้อยู่เสมอ ก็คือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีความพึงพอใจในงานของเขา และมักจะคิดปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอ เป็นต้นว่าเขาจะปฏิบัติงานด้วยความ ขยันขันแข็ง ทำงานด้วยความสนุกสนาน งานจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น จะอุทิศเวลาให้กับ การปฏิบัติงานมากขึ้น ตั้งใจในการทำงานดีและมีความภักดีต่อหน่วยงานสูง ในขณะที่เดียวกันผู้ที่ไม่มีความ พึงพอใจในการทำงานจะมีคุณลักษณะตรงกันข้าม และมักจะขาดความภักดีต่อองค์การนั้น มักจะผัน แปรควบคู่ไปกับระดับของความพึงพอใจในงานที่ทำด้วย

2.7.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจ

การปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารงานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ หากเกิดความพึงพอใจขึ้นที่ใดแล้ว ที่นั้นย่อมเต็มไปด้วยความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เช่น การให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน บรรยากาศในองค์กรสดชื่น เป็นต้น ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดแก่หน่วยงานต่อไป

อุทัย หิรัญโต (2523, หน้า 272. ได้กล่าวถึง การสร้างสิ่งจูงใจในการทำงาน ซึ่งสรุปได้ว่าสิ่งที่สร้างความพอใจส่วนใหญ่มักจะทำให้บุคคลสบายใจ หรือสนองความต้องการของเขาได้ ทำให้เกิดความสุข แต่ไม่อาจจูงใจให้เขาใช้ความสามารถเพิ่มขึ้นได้ ถ้าหากสิ่งที่สร้างความพอใจนั้นไม่มีลักษณะเป็นสิ่งจูงใจด้วย สิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจกับสิ่งจูงใจจึงต่างกัน กล่าวคือ สิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจได้แก่ความสำเร็จในการทำงาน การสรรเสริญ สัมพันธภาพของบุคคล และสิ่งที่ตั้งอยู่ที่ทำงาน ส่วนแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ดี ผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถ งานที่ท้าทายความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการทำงาน

2.7.4 มาตรการวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะเกิดจากปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ต้องเป็นผลมาจากหลาย ๆ ปัจจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ สุภรณ์ ศรีพหล ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้น นับเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการบริหารงานบุคคลผู้บริหารจะต้องมีทักษะเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลดีต่อองค์กรที่ตนรับผิดชอบอยู่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานย่อมเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ที่ยังชี้ชัดเจนไม่ได้ว่าปัจจัยใดที่สำคัญกว่ากัน เรื่องการวัดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจนั้นเป็นการยากที่จะทำได้ข้อเท็จจริงเพราะไม่มีเครื่องมือใดวัดจิตใจของคนได้อย่างเพียงพอ

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529, หน้า 100) ได้กล่าวว่า ในองค์กรทั้งหลายจะต้องมีการวัดความพึงพอใจเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับความพอใจและไม่พอใจความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อเรียนรู้ว่าสถานที่ทำงานบริเวณไหนที่คนงานมีความพึงพอใจกับการฝึกอบรม การขาดงาน การออกจากงาน และอื่น ๆ ในการหามาตรการวัดความพึงพอใจนั้นเป็นการยากที่จะทำได้ข้อเท็จจริง เพราะไม่มีเครื่องมือใดวัดจิตใจของคนได้อย่างเพียงพอ

โยธิน ศันสนยุทธ์ (2523, หน้า 56) ได้ให้ข้อเสนอแนะถึงมาตรการวัดความพึงพอใจสรุปได้ว่า การพิจารณาความพึงพอใจควรคำนึงถึงความอยู่รอดของชีวิตควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการเปรียบเทียบระหว่างงานที่ทำกับความพึงพอใจ เพราะทั้งสองอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หากคนมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานก็จะทำให้ได้ผลผลิตสูง แต่ในทางตรงกันข้ามหากคนไม่พอใจที่จะปฏิบัติงานก็จะทำให้ได้ผลผลิตต่ำ หรืออาจไม่ได้ผลผลิตเลย ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องซับซ้อนและยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีก เช่น การเปลี่ยนงาน การขาดงาน อายุ และอาชีพ เป็นต้น

สมพงษ์ เกษมสิน (2526, หน้า 357) ได้เสนอแนวทางการวิจัยในการหามาตรการวัดความพึงพอใจในการทำงาน สรุปได้ดังนี้

1. การสังเกตการณ์ คือ การเฝ้าติดตามดูอย่างเอาใจใส่ ดูความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการรู้อย่างใกล้ชิด ในระยะเวลาที่กำหนดให้เป็นวิธีการเก็บข้อมูลอย่างหนึ่ง มุ่งที่จะทราบความสัมพันธ์ของบุคคลที่ร่วมกันปฏิบัติงานในองค์การ ทำได้โดยการสังเกตสิ่งที่มีอยู่ ซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิต การเคลื่อนไหวหรือสิ่งมีชีวิตในลักษณะโครงสร้างทั่วไปโดยไม่คำนึงถึงการกระทำและสังเกตการณ์ที่เกิดขึ้นและดำเนินอยู่ ซึ่งหมายถึง การให้ความสนใจในการกระทำหรือพฤติกรรมของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสถานที่นั้นในขณะนั้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นการวิจัยที่มีแบบแผนเพื่อใช้ตรวจหาข้อเท็จจริงจากภาวะความเป็นอยู่ของสังคม หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในองค์การ สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงและความจริงที่ว่าบุคคลนั้นมีวิถีชีวิตอย่างไร อย่างไรก็ดีในการสัมภาษณ์คำตอบที่ได้ อาจจะมีการมีความแตกต่างกันในเรื่องของความเห็นแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบมีพฤติกรรมที่ต้องการอย่างไร

3. การปฏิบัติการวิจัย เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำเอาความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ มาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทางการบริหารในรูปที่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ

จากมาตรการวัดความพึงพอใจในการทำงานดังกล่าว สรุปได้ว่า มีอยู่หลายวิธี ผู้วัดจะเลือกใช้วิธีใดก็แล้วแต่ย่อมขึ้นอยู่กับความสะดวกและเหมาะสมของสถานการณ์ อย่างไรก็ตามควรจะคำนึงว่าวิธีที่เลือกใช้จะต้องสามารถวัดสภาพจิตใจในการทำงานได้ และการวัดก็ควรจะใช้วิธีสุ่มตัวอย่างในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติงานมาก ๆ จึงจะได้ผลมากขึ้น

2.8 มคอ.3 รายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO2140)

รายละเอียดของรายวิชา (บานชื่น นักการเรียน, 2565, หน้า 1-7)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา : วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

หมวดที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา

SO2140 เตรียมฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

2. จำนวนหน่วยกิต

2 หน่วยกิต (2-0-4)

3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต รายวิชาเอกการปกครอง

4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

ดร.บานชื่น นักการเรียน ศน.บ., ศน.ม., Ph.D.

ผลงานวิจัย

- เรื่อง “การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักอายุวัฒนธรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดกาฬสินธุ์”
- เรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตตามหลักภูมิธรรม 4 สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงคราม”
- เรื่อง “การใช้หลักจักร 4 ในผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม”
- เรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชันภาครัฐในจังหวัดนครปฐม”
- เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร”

5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน

ภาคการศึกษา 1 / 2565 ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการปกครอง

6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisites) (ถ้ามี)

ไม่มี

7. สถานที่เรียน

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

8. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

วันที่ 9 มิถุนายน 2565

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- 1.1 เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์อาชีพ
- 1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แรงจูงใจ คุณสมบัติที่เหมาะสมกับอาชีพ
- 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ในสถานการณ์จริง

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

เพื่อให้รายวิชา มีกิจกรรมที่หลากหลายในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนออกฝึกประสบการณ์อาชีพ

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

ทักษะการเขียนจดหมายเพื่อประสานงาน ทักษะการเลือกสหกิจสถาน ทักษะการเจรจาหารือ การบริหารคุณภาพงาน การวางแผน ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร การพัฒนาบุคลิกภาพ วัฒนธรรมองค์กร การเตรียมตัวเป็นผู้นำองค์กรในอนาคต ทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และเทคนิคการเขียนรายงานและการนำเสนอ

The skill to coordinate letter writing skills, negotiation skills, cooperative selected the place discuss the quality management, planning, language skills and communication. The development of the personality and corporate culture. To prepare for future organizational leadership. Analytical thinking skills, creative skills, and technical troubleshooting page unique report writing and presentation.

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม / การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย 15 ครั้ง หรือ 45 ชั่วโมง ต่อ 1 ภาคการศึกษา	- แนะนำกระบวนการฝึกประสบการณ์อาชีพ/อาชีพเสริมที่น่าสนใจ	- ฝึกปฏิบัติทำโครงการฝึกอาชีพ	ศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่จะให้คำปรึกษา และแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษานอกชั้นเรียน ติดต่อ โทรศัพท์มือถือ 061-241-2464

หมวดที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง ซึ่งต้องสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ตามที่กำหนดในรายละเอียดของหลักสูตร โดยมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม

1.1 คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

- มีจิตสำนึกและตระหนักศึกษาในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางอาชีพ
- มีวินัย ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- มีจิตสาธารณะ รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถาบัน และประเทศชาติ

1.2 วิธีการสอน

- มีการสอนสอดแทรก/ยกตัวอย่างคุณธรรม จริยธรรมในพระพุทธานุภาพประกอบเนื้อหา
- มีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น เข้าห้องเรียน ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด ทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยมีการอ้างอิงเจ้าของผลงานที่น่าเขียนไว้ด้วยเสมอ

1.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินจากการตรงเวลาในการเข้าห้องเรียน และการส่งงาน
- ประเมินจากการอ้างอิงของงานที่ได้รับมอบหมาย

2. ความรู้

2.1 ความรู้ที่ต้องได้รับ

- มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีสำคัญในสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
- มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆได้
- มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการใหม่ๆในสาขาวิชารวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ในสาขาวิชา
- ตระหนักศึกษาในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

2.2 วิธีการสอน

- มีการบรรยาย
- การอภิปรายทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่
- การวิพากษ์วิจารณ์แสดงทรรศนะอย่างอิสระโดยตั้งอยู่บนฐานของหลักวิชาการและความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการนำเสนอรายงาน

2.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินจากความสนใจเข้าฟังการบรรยาย
- ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การซักถามปัญหาและการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

- สามารถค้นหาตีความและประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาความรู้และการแก้ปัญหาทางอาชีพได้อย่างสร้างสรรค์
- สามารถคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการแก้ปัญหาการทางานได้
- สามารถวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการงานได้

3.2 วิธีการสอน

- การบรรยาย/อภิปราย/ซักถาม
- วิเคราะห์กรณีศึกษา ศึกษางานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานทางรัฐศาสตร์การปกครอง

3.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินผลจากการนำเสนองาน
- สังเกตพฤติกรรมการวิเคราะห์งานและการร่วมงานกลุ่มในการทำงาน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา

- มีภาวะผู้นำมีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม

- ตระหนักศึกษาในความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

- มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพอย่างต่อเนื่อง

4.2 วิธีการสอน

- จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา

- ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

- การนำเสนอผลงานรายกลุ่มในการทำงาน

4.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินจากงานที่นำเสนอและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม

- การนำเสนอผลงาน

5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข กาสื่อสาและเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข กาสื่อสาและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- มีความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์หรือกระบวนการวิจัยในการคิดวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงานได้

- มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสารการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้

- มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสารการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ

5.2 วิธีการสอน

- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากเว็บไซต์สื่อการสอน E-Learning และทำรายงานโดยเน้นการนำตัวเลข หรือมีสถิติอ้างอิง จากแหล่งที่มาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

- การนำเสนองานด้วยคอมพิวเตอร์

- ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในสำนักงาน

- ฝึกทักษะการใช้โปรแกรมสำหรับประมวลเป็น

5.3 วิธีการประเมินผล

- ประเมินผลโดยการนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

- ประเมินจากรายงานและรูปแบบการนำเสนองานที่มอบหมายและส่งงานทาง Google class room

แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
1	แนะนำรายวิชา ชี้แจง/ข้อตกลงของ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง เช่น การ ประเมินผล การมอบหมายงาน กระบวนการเตรียมฝึกประสบการณ์	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน
2	แนวทางการเตรียมตัวฝึกประสบการณ์ วิชาชีพทางรัฐศาสตร์	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน
3	สถานภาพ และขอบข่ายวิชาชีพรัฐศาสตร์	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน
4	จริยธรรมในวิชาชีพรัฐศาสตร์	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน
5	เทคโนโลยีการบริหาร และทักษะงาน สำนักงาน	4	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน
6	เทคนิคการจัดทำและการประเมินโครงการ	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการเรียน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
7	การจัดทำเล่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รัฐศาสตร์	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
8	สอบ			
9	หลักการเขียนโครงงาน	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
10	เทคนิคการเขียนบทที่ 1	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
11	เทคนิคการเขียนบทที่ 2	4	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
12	เทคนิคการเขียนบทที่ 3	4	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
13	เทคนิคการเขียนบทที่ 4	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
14	เทคนิคการเขียนบทที่ 5	4	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
15	การพัฒนาบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	4	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
16	การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การบริหารงาน	2	บรรยายตามเนื้อหา โดย เอกสารประกอบการสอน ใช้ Power point, Google Class room, Meet และ ซักถาม	ดร.บานชื่น นักการศึกษา
17	การเตรียมเอกสารการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพทางรัฐศาสตร์	2	เพื่อเตรียมเอกสารออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพทาง รัฐศาสตร์ให้ครบถ้วน	ดร.บานชื่น นักการศึกษา

แผนการประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนการ ประเมิน
●	1. มีจิตสำนึกและตระหนัก ศึกษาในการปฏิบัติตาม จรรยาบรรณทางอาชีพ	-พฤติกรรมกรเข้าเรียนและส่งงาน ที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา -ประเมินผลการศึกษาจากการ ทำงานกลุ่ม	ทุกสัปดาห์	10
●	2. จรรยาบรรณทางอาชีพมี วินัยซื่อสัตย์และรับผิดชอบ	พฤติกรรมกรเข้าเรียนและส่งงานที่ ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา -ประเมินผลการศึกษาจากการ ทำงานกลุ่ม	ทุกสัปดาห์	10

2. ด้านความรู้

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีสำคัญในสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง	-เน้นเรื่องการวัดหลักการและการนำไปใช้ -ประเมินจากการทำงานและความสามารถในการนำเสนองาน	ทุกสัปดาห์	7
●	2.มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง สามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่างๆได้	เน้นเรื่องการวัดหลักการและการนำไปใช้ -ประเมินจากการทำงานและความสามารถในการนำเสนองาน	ทุกสัปดาห์	7
●	3.มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการใหม่ๆในสาขาวิชา รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ในสาขาวิชา	เน้นเรื่องการวัดหลักการและการนำไปใช้ -ประเมินจากการทำงานและความสามารถในการนำเสนองาน	ทุกสัปดาห์	7

3. ด้านทักษะทางปัญญา

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.สามารถค้นหาตีความและประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาความรู้และการแก้ปัญหาทางอาชีพได้อย่างสร้างสรรค์	-ประเมินผลจากการนำเสนองาน -สังเกตพฤติกรรมการทำงานและการร่วมงานกลุ่มในการทำงาน	ทุกสัปดาห์	7
●	2.สามารถคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการแก้ปัญหการทำงานได้	-ประเมินผลจากการนำเสนองาน -สังเกตพฤติกรรมการทำงานและการร่วมงานกลุ่มในการทำงาน	ทุกสัปดาห์	7
●	3. สามารถวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการงานได้	-ประเมินผลจากการนำเสนองาน	ทุกสัปดาห์	7

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม	-ประเมินจากงานที่นำเสนอและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม -การนำเสนอผลงาน	ทุกสัปดาห์	7
●	2. ตระหนักศึกษาในความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	-ประเมินจากงานที่นำเสนอและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม -การนำเสนอผลงาน	ทุกสัปดาห์	7
●	3. มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและอาชีพอย่างต่อเนื่อง	-ประเมินจากงานที่นำเสนอและพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม -การนำเสนอผลงาน	ทุกสัปดาห์	7

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	1.มีความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์หรือกระบวนการวิจัยในการคิดวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงานได้	-ประเมินผลโดยการนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ - ประเมินจากรายงาน	ทุกสัปดาห์	6
●	2. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสารการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการศึกษาได้	-ประเมินผลโดยการนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ - ประเมินจากรายงาน	ทุกสัปดาห์	6

สถานะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
●	3. มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศในการสื่อสารการแสวงหา	-ประเมินผลโดยการนำเสนอผลงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ - ประเมินจากรายงาน	ทุกสัปดาห์	5

หมวดที่ 6 ทฤษฎีการประกอบการเรียนการสอน

เอกสารและตำราหลัก

บานชื่น นักการเรียน เอกสารประกอบการสอน กระบวนการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม

เอกสารและข้อมูลสำคัญ

คู่มือการฝึกประสบการณ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เอกสารและข้อมูลแนะนำ

เว็บไซต์ต่าง ๆ

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความคิดเห็นจากนักศึกษา ได้ดังนี้

- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- แบบประเมินผู้สอนและแบบประเมินรายวิชา

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ดังนี้

- เน้นการฝึกปฏิบัติ/การนำไปใช้งาน/เน้นความเข้าใจในหลักการที่จะไปปฏิบัติในองค์กร
- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน

3. การปรับปรุงการสอน

- หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ 2 จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมองหาข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน

- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

-

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

-

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

ธัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ์ (2557. หน้า 100) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์” ผลการวิจัยพบว่า 1. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งมีประสิทธิภาพ 85.90/80.80 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยคะแนนการทดสอบเฉลี่ยก่อนเรียนและคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียนแตกต่างจากคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บทเรียนที่สร้างขึ้นมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ดาวรรดา วีระพันธ์ (2561) ได้พัฒนางานวิจัยเรื่อง ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการประเมินประสิทธิภาพด้วยวิธี White box พบว่า มีประสิทธิภาพของระบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้ใช้งานระบบมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

เตชินี ภิรมย์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “ศึกษาและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Moodle เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์รายวิชาการเขียนเว็บไซต์ด้วย Text Editor คิดเป็น 87.17/89.00 และรายวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คิดเป็น 86.33/88.00 ค่าโดยเฉลี่ยทั้ง 2 รายวิชาคิดเป็น 86.75/88.50 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ทั้ง 2 รายวิชา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังใช้บทเรียนออนไลน์ทั้ง 2 รายวิชา นักเรียนมีความสามารถใกล้เคียงกัน และการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ทั้ง 2 รายวิชา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน

นฤมล พึ่งแก้ว (2561. หน้า 65-78) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การใช้โปรแกรม Moodle E-learning ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน นักศึกษาชั้นปีที่ 1” ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินคุณภาพของการใช้โปรแกรม Moodle E-learning ในการพัฒนาการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ในภาพรวมมีคุณภาพระดับดี ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการใช้โปรแกรม Moodle E-learning ในการพัฒนาการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการใช้วิธีการสอนปกติ กับการใช้โปรแกรม Moodle E-learning ในการพัฒนาการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนด้วยโปรแกรม Moodle E-learning สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปกติ สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้โปรแกรม Moodle E-learning ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

สุวลี บัวสุวรรณ และคณะ (2556 : ก) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาที่ใช้ระบบอีเลิร์นนิ่งเต็มเต็มการเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนด้วยระบบ e-learning พบว่า กลุ่ม

ตัวอย่างมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนการสอนระบบ e-learning แบบเติมเต็มการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดต่อการเรียนการสอนด้วยระบบ e-learning ได้แก่ ด้านระบบสนับสนุนต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

สายใจ ทองเนียม (2560, หน้า 25) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) วิชาภาษาวรรณคดี (THA 234)” ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 82.81/ 80.62 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และนักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

สุพิชชา คงเมือง และดวงพร โสมสุข (2563, หน้า 18) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ผลการพัฒนาการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

โฮลเดรน (Holdren, 2002. ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนที่เรียนวิชาพีชคณิต” โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์และอีกกลุ่มสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

แม็ททิว และวารากัวร์ (Matthew & Varagoor, 2001. ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การตอบสนองของผู้เรียนต่อบทเรียนออนไลน์กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา” ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนมากมีประสบการณ์และความรู้สึกที่ดีในการใช้อินเทอร์เน็ตและเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์

ซาลินาส (Salinas, Fidel Michael.Jr, 2002. ได้ทำการวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภาคเรียนฤดูร้อน วิทยาลัยพีชแมน” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนปกติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า งานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ มาประยุกต์ใช้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยระบบ e-learning แม้รายวิชาไม่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ” นี้ เป็นวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้นวัตกรรม คือ การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning มาใช้ในการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จ โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการทดลอง
- 3.5 การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร

ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 รูป/คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลที่ใช้เพื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสอบถาม (Question) เป็นคำถามแบบปลายปิด เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของนักศึกษา และประเมินจากคะแนนความรู้ความเข้าใจในรายวิชา (Knowledge Skill) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 รูปแบบ ดังนี้

- 3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3.2.2 แบบสำรวจสภาพปัญหา จำนวน 4 ข้อ
- 3.2.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ
- 3.2.4 แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 8 ข้อ

3.3 วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือแต่ละประเภทตามขั้นตอนและ รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

1.1 ศึกษาหลักสูตรหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร เพื่อจัดทำกำหนดการสอนในแต่ละตัวชี้วัด

1.2 วิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว

1.3 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างเอกสารประกอบการเรียนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเอกสารประกอบการเรียน และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง

1.4 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผล

1.5 กำหนดรูปแบบ ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ของเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง พร้อมทั้งกำหนดเนื้อหาและแบ่งเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน การเรียนรู้ที่จะนำมาสร้างเอกสารประกอบการเรียน

1.6 กำหนดบทเรียนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง โดยแบ่งบทเรียนในเอกสารประกอบการเรียนออกเป็น 5 บท ในเล่มประกอบด้วย ปกนอก ปกใน คำนำ สารบัญ คำชี้แจงสำหรับนักศึกษา สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน และเฉลยแบบทดสอบ หลังเรียน บรรณานุกรม

1.7 ดำเนินการสร้างเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 5 บท

1.8 นำเอกสารประกอบการเรียนเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 5 บท ที่จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.9 นำเอกสารประกอบการเรียนที่ได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ

2. แผนการจัดการเรียนรู้เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนด ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา

2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเอกสารประกอบ การเรียน ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียน

2.3 ศึกษาคู่มือการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผล

2.4 ดำเนินการสร้างและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการฝึกประสบการณ์ ภาควิชาการ (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 16 แผน ได้กำหนดเวลาเรียนแผนละ 2 ชั่วโมง รวม 32 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระ การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้/เกณฑ์การประเมิน แบบบันทึกการประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกผลหลังสอน กิจกรรมท้ายบท แบบทดสอบ

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ ภาควิชาการ (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้กิจกรรม ตัวชี้วัด ตลอดจนการวัดและประเมินผล นำผลที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ชุดเดิม ข้อ 1.8) เพื่อ ตรวจสอบด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมของกิจกรรมความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ด้านสื่อ นวัตกรรม เพื่อดูด้านความเหมาะสมของสื่อ รูปแบบของสื่อ คุณภาพและความเหมาะสมในการใช้

2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว กลับมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองแบบกลุ่มตัวอย่าง กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 30 คน

2.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้จากการทดลองแบบกลุ่มอย่างมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ทดลองจริงกับกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาควิชาการ (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาควิชาการ (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาศึกษาหลักสูตรหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 ศึกษาคู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบเรียน ตัวชี้วัด รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาควิชาการ (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนงานวิจัยที่มีและเกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ ภาควิชาการ (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 20 ข้อ

3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงตามสาระการ เรียนรู้และตัวชี้วัดที่ต้องการจะวัด

3.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (ชุดเดิมตามข้อ 1.8) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามสาระการ เรียนรู้ความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และขอรับการประเมินคุณภาพแบบทดสอบในด้านความเที่ยงตรง ความสอดคล้องของแบบทดสอบ โดยได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน	+1	สำหรับข้อสอบข้อที่มีความสอดคล้อง
ให้คะแนน	0	สำหรับข้อสอบข้อที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง
ให้คะแนน	-1	สำหรับข้อสอบข้อที่ไม่มีความสอดคล้อง

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการ ฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสาร ประกอบการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ซึ่งเป็นแบบประเมินประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย ศึกษาการสร้างแบบประเมินจากทฤษฎี การวัดผลทางการศึกษาของสมนึก ภัททิยธนี (2556 : 36 - 42) และบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 63-70) ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎี เนื้อหา สาระ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบประเมิน

4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ตามวิธีของลิเคอร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ มีข้อ คำถามจำนวน 8 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 69 - 70)

ระดับ	5	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ระดับ	3	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ	1	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการทดลองกับได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ใช้รูปแบบ One Group Pre-test Post-test Design โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนการเรียน (Pre -test) กับนักศึกษาที่ทำการทดลองก่อนที่จะดำเนินการทดลองการสอนด้วยเอกสารประกอบการเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบแบบทดสอบแล้วบันทึกคะแนนไว้

2. ดำเนินการทดลอง โดยการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จำนวน 4 ครั้ง ๆ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาทดลองรวม 8 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการสอนตามเอกสารประกอบการเรียน นักศึกษา ศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมในเอกสารประกอบการเรียนตามขั้นตอนที่กำหนดจนครบทุกกิจกรรม

2.2 ทำแบบทดสอบหลังเรียนท้ายบทเรียนในแต่ละครั้ง ทุกครั้งก่อนที่จะเรียนครั้งต่อไป

2.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับใช้ทดสอบก่อนเรียน หลังจากสิ้นสุดการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนครบแล้ว และให้นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning

3. แบบแผนในการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ One Group Pre-test Post-test Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 216) โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

กลุ่ม	Pre -test	Treatment	Post-test
N	t ₁	X	t ₂

เมื่อ N =กลุ่มที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

t₁ = การทดสอบก่อนเรียน

X = แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

t₂ = การทดสอบหลังเรียน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ระหว่างวันที่ 26 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2565 ของวันเสาร์ เวลา 19.00 – 21.00 น. ใช้เวลาทดลอง 8 ชั่วโมง โดยไม่รวม เวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

3.5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. แบบสำรวจปัญหาและสาเหตุของการเรียนการสอนรายวิชา ใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ นักศึกษาที่ได้คะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินของมหาวิทยาลัย

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย t-test แบบ Dependent Samples

4. แบบวัดความพึงพอใจ ใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง พอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง พอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง พอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง พอใจน้อย
1.00 – 1.51	หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

3.6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$X = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ” นี้ เป็นวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง หลังเรียนกับก่อนเรียน เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการเรียนของนักศึกษา แบบวัดความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของนักศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) และแบบสำรวจปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียนในรายวิชาดังกล่าว แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติในการตอบโจทยวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการเรียนของนักศึกษา

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของนักศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	12	60
หญิง	8	40
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 60

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
บรรพชิต	2	10
คฤหัสถ์	18	90
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ส่วนมากมีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ ร้อยละ 90

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
30 ปีลงมา	14	70
31 – 40 ปี	6	30
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ส่วนมากมีอายุ 30 ปีลงมา ร้อยละ 70

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

นักศึกษาซึ่งเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ได้ระบุปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ	สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ในชั้นเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนหรือมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มากพอในการนำไปปฏิบัติได้	20	100.00	1. ขาดความเข้าใจในเนื้อหา ของรายวิชา	20	100.00
2. การเรียนออนไลน์นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น	12	60.00	2. ไม่สนใจเรียน ขาดการลง มือปฏิบัติ	15	75.00
3. ขาดความรับผิดชอบ	15	75.00	3. ไม่ใส่ใจในการเรียน	15	75.00
4. ขาดความพร้อมอุปกรณ์การเรียน	10	50.00	4. ไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน	10	50.00

จากตาราง 4.4 พบว่า นักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ซึ่งเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ได้ระบุปัญหา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนหรือมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มากพอในการนำไปปฏิบัติได้ จำนวน 20 รูป/คน ร้อยละ 100.00 ขาดความรับผิดชอบ จำนวน 15 รูป/คน ร้อยละ 75.00 การเรียนออนไลน์นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น จำนวน 12 รูป/คน ร้อยละ 60.00 4. ขาดความพร้อมอุปกรณ์การเรียน จำนวน 10 รูป/คน ร้อยละ 50.00 และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน คือ ขาดความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชา จำนวน 20 รูป/คน ร้อยละ 100.00 ไม่สนใจเรียน ขาดการลงมือปฏิบัติ จำนวน 15 รูป/คน ร้อยละ 75.00 ไม่ใส่ใจในการเรียน จำนวน 15 รูป/คน ร้อยละ 75.00 ไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน จำนวน 10 รูป/คน ร้อยละ 50.00 ตามลำดับ

4.3 ความรู้ความเข้าใจ

นักศึกษาได้ตอบแบบทดสอบการใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ ภาควิชา (SO 2141) นี้ ด้วยการเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว คำถามมีทั้งหมด 20 ข้อ ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 จำนวนคะแนนและร้อยละความรู้ความเข้าใจในการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning

กลุ่มเป้าหมาย	ความรู้ความเข้าใจ			
	ก่อนเรียน 20 คะแนน	ร้อยละ	หลังเรียน 20 คะแนน	ร้อยละ
คนที่ 1	12	60	18	90
คนที่ 2	8	40	13	65
คนที่ 3	14	70	19	95
คนที่ 4	10	50	14	70
คนที่ 5	11	55	16	80
คนที่ 6	10	50	16	80
คนที่ 7	11	55	18	90
คนที่ 8	12	60	16	80
คนที่ 9	8	40	13	65
คนที่ 10	9	45	14	70
คนที่ 11	10	50	14	70
คนที่ 12	7	35	12	60
คนที่ 13	8	40	15	75
คนที่ 14	6	30	11	55
คนที่ 15	7	35	11	55
คนที่ 16	9	45	14	70
คนที่ 17	9	45	12	60
คนที่ 18	8	40	13	65

กลุ่มเป้าหมาย	ความรู้ความเข้าใจ			
	ก่อนเรียน 20 คะแนน	ร้อยละ	หลังเรียน 20 คะแนน	ร้อยละ
คนที่ 19	12	60	18	90
คนที่ 20	11	55	16	80
รวม	6.35	31.75	14.65	73.25

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ ภาควิชา (SO 2141) ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ก่อนเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และหลังการเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.65 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.25 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น

4.4 ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของนักศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย มีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา

รายการประเมิน	ระดับความพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนผ่านระบบ E-Learning	4 (20)	16 (80)	-	-	-	4.20	.41	มาก
2. ความพึงพอใจในการเรียนผ่านระบบ E-Learning	11 (55)	9 (45)	-	-	-	4.55	.51	มากที่สุด
3. ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กะทัดรัด ชัดเจน อ่านง่าย	10 (50)	9 (45)	1 (5)	-	-	4.45	.60	มาก
4. ความเหมาะสมในรายวิชา เนื้อหา มีความสอดคล้องกับ คำอธิบายรายวิชาและมาตรฐาน การเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	3 (15)	12 (60)	3 (15)	-	-	4.00	.56	มาก

รายการประเมิน	ระดับความพอใจ					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. เนื้อหาที่มีความทันสมัย และความสมบูรณ์ลุ่มลึกเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	8 (40)	12 (60)	-	-	-	4.40	.50	มาก
6. ความเข้าใจเนื้อหาในรายวิชา มีการจัดทำโครงเรื่องเป็นบท แต่ละบทแบ่งเป็นเรื่องหรือหัวข้อ แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของเรื่องที่ชัดเจน	7 (35)	10 (50)	3 (15)	-	-	4.30	.73	มาก
7. ระยะเวลาในการใช้งาน E-Learning มีความเหมาะสม	7 (35)	12 (60)	1 (15)	-	-	4.30	.57	มาก
8. สามารถทบทวนบทเรียนและศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน	7 (35)	12 (60)	1 (15)	-	-	4.30	.57	มาก
รวม						4.31	.56	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .56) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่ 2. ความพึงพอใจในการเรียนผ่านระบบ E-Learning อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .51) รองลงมาคือ ข้อที่ 3. ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กะทัดรัด ชัดเจน อ่านง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .60) และสุดท้ายคือ ข้อที่ 4. ความเหมาะสมในรายวิชา เนื้อหา มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .56) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการบรรยายในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) พบว่า มีนักศึกษาจำนวน 20 รูป/คน ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนหรือมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มากพอในการนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพราะว่านักศึกษาอาจจะไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำเล่มฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ยังมีไม่เพียงพอแก่การนำมาปฏิบัติ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและได้ทำวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง หลังเรียนกับก่อนเรียน เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง โดยใช้รูปแบบ One Group Pre-test Post-test Design กับนักศึกษาชั้นปี 4 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง ที่กำลังศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 รูป/คน แบ่งเป็นบรรพชิต จำนวน 2 รูป คฤหัสถ์ จำนวน 18 คน โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นสื่อการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning คือ เอกสารประกอบการสอนพัฒนาโดยผู้วิจัย ทำการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 4 ครั้ง ๆ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 วัน ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม-18 กันยายน พ.ศ. 2565 ของวันเสาร์ เวลา 19.00 – 21.00 น. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 8 ข้อ และแบบสำรวจสภาพปัญหา จำนวน 4 ข้อ ซึ่งผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 รูป/คน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติในการตอบโจทยวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ และมีอายุ 30 ปีลงมา

5.1.2 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา จำนวน 20 รูป/คน ซึ่งเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ได้ระบุปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน คือ ไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนหรือมีความรู้อยู่บ้าง แต่ไม่มากพอในการนำไปปฏิบัติได้ ขาดความรับผิดชอบ การเรียนออนไลน์นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น และขาดความพร้อมอุปกรณ์การ

เรียน และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน คือ ขาดความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชา ไม่สนใจเรียน ขาดการลงมือปฏิบัติ ไม่ใส่ใจในการเรียน และไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน

5.1.3 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ก่อนเรียน และหลังการเรียน โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น

5.1.4 นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, S.D. = .56$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่ 2. ความพึงพอใจในการเรียนผ่านระบบ E-Learning อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55, S.D. = .51$) รองลงมาคือ ข้อที่ 3. ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กระชับ ชัดเจน อ่านง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = .60$) และสุดท้ายคือ ข้อที่ 4. ความเหมาะสมในรายวิชา เนื้อหา มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00, S.D. = .56$) ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ก่อนเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และหลังการเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.65 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.25 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning มีสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาสามารถกลับมาย้อนดูหรือทบทวนได้ เช่น คลิปวิดีโอ สื่อการเรียน และ E-book จึงทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสายใจ ทองเนียม (2560, หน้า 25) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) วิชาภาษาวรรณคดี (THA 234)” ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 82.81/ 80.62 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาซึ่งเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) มีความรู้ความเข้าใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

5.2.2 ผลการวัดแบบวัดความพึงพอใจ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อภิปรายผลได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนผ่านระบบ E-Learning โดยมีเอกสารประกอบการสอนที่ได้พัฒนาจากผู้สอนเพื่อนำไปอ่านศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจได้ และสามารถทบทวนบทเรียนนอกเวลาเรียนได้ ซึ่งสื่อการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) มีการใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กระชับ ชัดเจน อ่านง่าย ความเหมาะสมในรายวิชา เนื้อหา มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื้อหา มีความทันสมัย และความสมบูรณ์ลุ่มลึกเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และสามารถทบทวนบทเรียนและศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัชชา คงเมือง และดวงพร โสมสุข

(2563. หน้า 18) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test” ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

สรุปได้ว่า นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่างคาดหวังที่จะได้เอกสารประกอบการสอนที่ได้พัฒนาจากผู้สอนเพื่อนำไปอ่านศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning ก่อนเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และหลังการเรียน มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.65 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.25 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ควรที่จะมีนโยบายให้ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สร้างเป็นบทเรียนออนไลน์ให้สำหรับทุกวิทยาลัย และวิทยาเขต ได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกที่เนื่องจากรายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) เป็นรายวิชาที่ต้องมีสอนทุกวิทยาลัย และวิทยาเขต

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาบทเรียนออนไลน์รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) ผสมผสานเทคนิคการสอนร่วมกับบทเรียนออนไลน์ โดยกำหนดสัดส่วนการผสมผสานระหว่างการเรียนบทเรียนออนไลน์กับการเรียนการสอนปกติด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ

2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปในวิชาหลักของนักศึกษาจำนวนมากกว่านี้เพื่อทำการศึกษาในขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้น เพื่อวัดประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณา ลิกขมาน. (2554). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยการใช้การสอนแบบ E-Learning*. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร
- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2541). *การวัดการวิเคราะห์ การประเมินทางการ ศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เกรียงไกร เจริญพานิช. (2545). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).*
- จันทิมา จันทรสุวรรณ. (2548). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้บริหารต่อการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2525). *พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด.
- ฐาปณีย์ ธรรมเมธา. (2557). *จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี : สหมิตรพรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.*
- ดาริณี พาลสุข. (2530). *ทฤษฎีแรงจูงใจ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). *Designing e- Learning: หลักการออกแบบและ. การสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- ทีศนา แคมมณี. (2546). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์. มหาวิทยาลัย.
- เทพนม เมืองแมน และสวีน สุวรรณ. (2529). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช.
- ธเนศ ต่วนชะเอม และคณะ. (2557). *คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน*. นครปฐม : สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- นพพงษ์ บุญจิตราดล (2534). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- นันทวัน จันทรกลีน. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปรางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.*
- นิยม ศรีวิเศษ. (2521). *ความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัดตำแหน่งครูเขตการศึกษา 9. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.*

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซท.
- ปิยพล จุฬาทักซ์. (2548). *การสร้างบทเรียนออนไลน์เรื่องกระบวนการออกแบบและสร้างแอนิเมชัน 2 มิติโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา ครุศาสตร์เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พรรณอร อุชุกภาพ (2546). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาศาสตร์และความเป็นครูไทย*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพลินทิพย์ โกเมศโสภา. (2544). *การวางแผนการตลาด*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2556). *เติบโตตามศักยภาพสู่ศตวรรษที่21 ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ ติรณธนากุล และคณะ. (2546). *การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมคุณภาพ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- โยธิน ศันสนยุทธ์. (2523). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รสรินทร์ เกรียงสินยศ. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของ กรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเขตบางรัก*. ภาคนิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: open word.
- วรางคณา ทองนพคุณ. (2556). *ทักษะแห่งศตวรรษที่21ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills: The Challenges Ahead*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วรารณณ์ ศรีวีโรจน์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์แบบเน้นการบูรณาการ การฝึกอบรมกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อ*

- ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายห้องเรียน
พิเศษวิทยาศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16 (3) : 1 - 13.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสด
ศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2541). *พจนานุกรมอังกฤษ – ไทย*. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศุภชัย สุขะนินทร์ และกรรณก วงศ์พานิช. (2546). *เปิดโลก E-Learning การเรียนการสอนบน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2556). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและ
พัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมพงศ์ เกษมสิน. (2526). *การบริหารงานบุคคลแผนใหม่*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมิทธา จิตตลดากร. (2546). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพมหานคร : แสงเทียนการพิมพ์.
- สิริวรรณ ประกิจสังข์. (2544). *จิตสำนึกแห่งความต้องการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศิลปะการพิมพ์.
- สุกัญญา งามบรรจง. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะ ใน
ศตวรรษ ที่21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา
ขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุวลี บัวสุวรรณ และคณะ. (2556). *ปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาที่ใช้ระบบอีเลิร์
นนิ่งเต็มเต็มการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2544). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *เกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท วงศ์สว่างพับลิชชิ่ง แอนด์ พริ้นติ้ง จำกัด
- หลุย จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาจุใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สามัคคีสาสน์.
- อาณัติ รัตนธิรกุล. (2553). *สร้างระบบe- Learning Moodle ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร: ซี
เอ็ดดูเคชั่น.
- อารี เพชรผุด. (2530). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *หลักการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ออนไลน์/วารสาร

- กรมสุขภาพจิต. (10 11 2563). *เทรนด์พฤติกรรมแบบ New Normal กับชีวิตวิถีใหม่ของคนไทย*.
(ออนไลน์). สืบค้น 8/8/2564 จาก <https://www.dmh.go.th/covid19/> :
<https://www.dmh.go.th/covid19/>.
- การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (E – LEARNING) สืบค้น 5/11/64 จาก [https://banthitablog.
wordpress.com/](https://banthitablog.wordpress.com/)
- จิตรรา สุขเจริญ. (2654). สืบค้น 5/11/64 จาก <http://164.115.41.60/knowledge> :
<http://164.115.41.60/knowledge>.

- วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)*. สืบค้น 5/11/2564 จาก <https://www.kansuksa.com/8>
- อนุชา โสมาบุตร. *ระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21*. สืบค้นวันที่ 6/12/2564 จาก <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/21st-century-support-systems/>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). *อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2563 จากโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย Thailand Cyber University Project : www.thaicyperu.go.th.
- ดาวรรดา วีระพันธ์ (2561) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บแอปพลิเคชัน. *วารสารการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*. 5 (1) : 1 - 13.
- เดือนเพ็ญ บุญมาชู. (2564). ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วย e-Learning ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 15 (37) : 352-364.
- เตชินี ภิรมย์. (2560). *ศึกษาและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Moodle เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21*. รายงานการวิจัย.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชญญลักษณ์ วนะวิศิษฐ์. (2557). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์. *วารสารเกื้อการุณย์*. 21 (1) : 100-112.
- ชญทิพย์ คลังชำนาญ. ภรณ์ แก้วลี. และเดือนเพ็ญ บุญมาชู. (2564). ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วย e-Learning ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในรายวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 15 (37) : 355.
- นฤมล พิงแก้ว. (2561). *การใช้โปรแกรม Moodle E-Learning ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานนักศึกษาชั้นปีที่ 1*. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้และสิ่งประดิษฐ์ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2561. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พาสนา จุรัตน์. (2561). การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. *ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11 (2) : 2363-2380.
- สายใจ ทองเนียม (2560) การพัฒนาสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) วิชาภาษาวรรณคดี (THA 234). *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยรังสิต. 13 (1) : 1513-4563.
- สิริรัตน์ ช่อฉาย. (2564). *ศึกษาพฤติกรรมชีวิตวิถีใหม่ของนักเรียนในช่วงสถานการณ์ COVID-19*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* เข้าถึงได้จาก <https://thailand-property-> <https://thailand-property->

สุพัชชา คงเมือง และดวงพร โสมสุข (2563). การพัฒนาสื่อออนไลน์เพื่อเสริมทักษะการสอบภาษาอังกฤษ RMUTSV Test. *วารสารวิชาการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*. 6 (1) : 19-28.

ต่างประเทศ

Allen, I. E. and Seaman, J. (2005). *Growing by Degrees: Online education in the United States, 2005. The Sloan Consortium*. [Online] Available from http://www.sloan-c.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdfBest.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw-Hill Book Company.

Hill, P. J. (1982). *A Dictionary of Education*. U.S.A.: R. Rout leage R Kengan Pual.

Holdren. lori Smellooger. (2002). *Effect of Computer-mediated Learning Instruct on Community College Intermediate Algebra Student's Attitudes and Achievement*. Retrieved September 14. 2015. form <http://www.lib.umi/dissertations/fullcit/3071038>.

Hough,John B. & Duncan, Jam'es K. (1970). *Teaching description and anallysis*. Addis Matthew. Kathryn and Gita Varagoor. (2001). *Student Responses to Online Course Materials*. online. (Available). From: <http://www.thailis.uni.net/eric/detial.nsp>.

Salinas. Fidel Michael. Jr. (2001). *Comparative learning methods of cognitive computer-based training with and without multimedia blending*. Digital Dissertation Abstracts International. DAI-A 62/02: 540; August.

Smith, P.L.; & Ragan, T.J. (1999). *Instructional design*. Upper Saddle Merrill Prentice Hall.River,New Jersey:

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือในการวิจัย

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning
รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย X ลงใน
 กระดาษคำตอบ ข้อสอบมีจำนวน 20 ข้อ

1. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหรือปรับปรุงประสบการณ์ภาคสนาม
  - ก. เพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่เคารพระเบียบวินัยและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - ข. เพื่อให้นักศึกษาได้เพิ่มทักษะ สร้างเสริมประสบการณ์ และพัฒนาอาชีพตามสภาพความเป็นจริงในหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา
  - ค. เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน และสามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล
  - ง. ถูกทุกข้อ
2. ข้อใดไม่ใช่ จุดมุ่งหมายของประสบการณ์ภาคสนาม ด้านนักศึกษา
  - ก. ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ทั้งทางด้านความรู้ และความประพฤติ
  - ข. เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
  - ค. รู้จักการคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างถูกต้อง เมื่อพบกับปัญหาต่าง ๆ
  - ง. สามารถเลือกสาขาอาชีพได้ถูกต้อง เนื่องจากได้รับทราบความถนัดของตนเองมากขึ้น
3. ข้อใดไม่ใช่ จุดมุ่งหมายของประสบการณ์ภาคสนาม ด้านมหาวิทยาลัย
  - ก. การผลิตบัณฑิตมีศักยภาพตรงตามความต้องการของหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา
  - ข. มีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบการของเอกชน หน่วยงานทางศาสนา อันก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง
  - ค. เกิดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
  - ง. มีผลการเรียนดีขึ้นภายหลังจากการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
4. ข้อใด คือมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม
  - ก. มีจิตสำนึกและตระหนักศึกษาในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางอาชีพ
  - ข. มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมต่างภาษาและหลักการสำคัญในสาขาวิชาการปกครอง
  - ค. มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชาการปกครอง
  - ง. มีความรู้ด้านพระพุทธศาสนา

5. สามารถคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการแก้ไขปัญหาการทำงานได้ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ด้านใด

- ก. คุณธรรม จริยธรรม
- ข. ความรู้
- ค. ทักษะทางปัญญา
- ง. ถูกทุกข้อ

6. มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและกลุ่ม คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ด้านใด

- ก. คุณธรรม จริยธรรม
- ข. ความรู้
- ค. ทักษะทางปัญญา
- ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

7. ข้อใด คือ หลักเกณฑ์การประเมินนักศึกษา

- ก. พัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม
- ข. พัฒนาการด้านความรู้และทักษะทางปัญญา
- ค. พัฒนาการด้านการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ง. ถูกทุกข้อ

8. มีจิตสาธารณะ รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถาบัน และประเทศชาติ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ด้านใด

- ก. คุณธรรม จริยธรรม
- ข. ความรู้
- ค. ทักษะทางปัญญา
- ง. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

9. ข้อใด คือ หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศ

- ก. ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากองค์กรด้านการปกครอง หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ศาล เพื่อส่งนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์
- ข. จัดปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนไปฝึกประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา
- ค. ไปนิเทศนักศึกษา เพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน และช่วยแก้ไข้ปัญหา
- ง. ถูกทุกข้อ

10. ข้อใด คือ ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- มีทักษะการใช้ในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
  - สามารถวางแผนการทำงานและการบริหารจัดการได้
  - มีจิตสาธารณะ รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถาบัน และประเทศชาติ
  - ตระหนักในความแตกต่างหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
11. ข้อใด คือ เงื่อนไขการออกฝึกงาน
- นักศึกษาที่จะออกฝึกงานทุกคนจะต้องผ่านการพิจารณาคุณสมบัติขั้นต้นจากคณะสังคมศาสตร์
  - ก่อนออกฝึกงานทุกคนต้องผ่านการปฐมนิเทศจากคณะฯ ก่อนจึงจะออกฝึกงานได้
  - นักศึกษาทุกคนจะต้องมีความรู้ในด้านมารยาทในการเข้าสังคม
  - ถูกทุกข้อ
12. ข้อใด คือ ประโยชน์สูงสุดของการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
- เพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา
  - เกิดทักษะและความสามารถในการทำงานที่ดี สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
  - สร้างความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และให้นักศึกษาฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น
  - ถูกทุกข้อ
13. ข้อใด ไม่ใช่ ส่วนประกอบสำคัญสำหรับการเขียนรายงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม
- ส่วนนำ
  - เนื้อเรื่อง
  - อ้างอิง
  - แนบท้าย
14. ปกนอกของรายงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ควรบอกอะไรบ้าง
- ชื่อเรื่อง/ผู้จัดทำ
  - ชื่อเรื่อง/ผู้จัดทำ/หน่วยงานที่รับผิดชอบ
  - ชื่อเรื่อง/ผู้จัดทำ/อ้างอิง
  - ชื่อเรื่อง/ผู้จัดทำ/สถานที่ฝึกงาน

15. เนื้อหาในรายงานการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม มีทั้งหมดกี่บท

- ก. 4 บท
- ข. 5 บท
- ค. 6 บท
- ง. ตามที่ตกลงกับอาจารย์

16. ข้อใดต่อไปนี ไม่มี ในบทที่ 1

- ก. วัตถุประสงค์
- ข. ขอบเขต
- ค. กรอบแนวคิด
- ง. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

17. ข้อใดต่อไปนี ไม่มี ในบทที่ 2

- ก. แนวคิด
- ข. ทฤษฎี
- ค. กรอบแนวคิด
- ง. ถูกทุกข้อ

18. ข้อใดต่อไปนี ไม่มี ในบทที่ 3

- ก. กระบวนการดำเนินงานในองค์กร
- ข. ประวัติสถานที่ฝึกงาน
- ค. ผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน
- ง. ผิดทุกข้อ

19. ข้อใดต่อไปนี ไม่มี ในบทที่ 4

- ก. ผลการปฏิบัติงาน
- ข. ตารางการปฏิบัติงาน
- ค. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ง. ถูกทุกข้อ

20. ข้อใดต่อไปนี ไม่มี ในบทที่ 5

- ก. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- ข. อภิปรายผล
- ค. ข้อเสนอแนะ
- ง. ผิดทุกข้อ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ฉบับที่

แบบวัดความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning
เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษารายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์
เพื่อนำผลการวิจัยไปแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึก
ประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

1 2 3

เลขที่แบบสอบถาม.....

1. เพศ 4
( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง
2. สถานภาพ 5
( ) 1. บรพชิต ( ) 2. คฤหัสถ์
3. อายุ 6
( ) 1. ไม่เกิน 30 ปี ( ) 2. 31-40 ปี
( ) 3. 41 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึก
ประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141) มีเกณฑ์ 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1	เป็นเอกสารที่รวบรวมขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของผู้สอน และใช้ทบทวนบทเรียนสำหรับผู้เรียน						7 ☐
2	ใช้ภาษาสื่อความหมาย ถูกต้องชัดเจน ใช้ศัพท์เฉพาะ ถูกต้อง ใช้ภาษาเหมาะกับวัยของผู้เรียน						8 ☐
3	ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กะทัดรัด ชัดเจน อ่านง่าย มีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ						9 ☐
4	เนื้อหา มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการ						10 ☐
5	เนื้อหา มีความทันสมัย และความสมบูรณ์ลุ่มลึก เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย						11 ☐
6	จัดทำโครงเรื่องเป็นบท แต่ละบทแบ่งเป็นเรื่องหรือหัวข้อ แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของเรื่องและกรอบแนวคิดที่ชัดเจน						12 ☐
7	นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการอย่างมีระบบ เมื่อนำความคิดหรือผลงานของผู้อื่นมาใช้โดยมีการอ้างอิง						13 ☐
8	นำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย สีและตัวอักษร ชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน						14 ☐

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

แบบสำรวจปัญหาและสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน
รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

ชื่อ.....นามสกุล..... ปี.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ขอความกรุณานักศึกษาช่วยระบุปัญหาที่แท้จริง

1. ปัญหา.....

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

1. ....

2. ....

3. ....

2. ปัญหา.....

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

1. ....

2. ....

3. ....

3. ปัญหา.....

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

1. ....

2. ....

3. ....

4. ปัญหา.....

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

1. ....

2. ....

3. ....

5. ปัญหา.....

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในชั้นเรียน

1. ....

2. ....

3. ....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้องของข้อกำหนดกับวัตถุประสงค์ (IOC)

ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)
เรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทัน
การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อคำถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		-1	0	+1			
1	เพศ (.....) 1. ชาย (.....) 2. หญิง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สถานะภาพ (.....) 1. บรพชิต (.....) 2. ศฤหส์รชย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	อายุ (.....) 1. ต้่งแต่ 30 ปีลงมา (.....) 2. 31-40 ปี (.....) 3. 41 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ระยะเวลาในการใช้ Internet ต่อ สัปดาห์ (.....) 1. น้อยกว่า 3 ชั่วโมง (.....) 2. 3 ชั่วโมง (.....) 3. มากกว่า 3 ชั่วโมง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning
รายวิชาการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (SO 2141)

การตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามจากการประเมินความสอดคล้อง และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ผลคะแนนจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ 3 คะแนน = 1.00 ข้อคำถาม
มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ผลคะแนนจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ 2 คะแนน = 0.66 ข้อคำถาม
มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้แต่ต้องปรับปรุงคำถาม

ผลคะแนนจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ 1 คะแนน = 0.33 ข้อคำถาม
มีค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.66 ใช้ไม่ได้ ดังนี้

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ความหมาย
		-1	0	+1			
1	เป็นเอกสารที่รวบรวมขึ้นเพื่อใช้ ประกอบการสอนของผู้สอน และใช้ทบทวน บทเรียนสำหรับผู้เรียน สอดคล้องกับเนื้อหา ในรายวิชา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนผ่านระบบ E- Learning ความพึงพอใจในการเรียนผ่าน ระบบ E-Learning	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	ใช้ภาษาที่เป็นภาษาวิชาการที่ดี กระทัดรัด ชัดเจน อ่านง่าย มีเอกภาพ สัมพันธ์ภาพ และสารัตถภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	ความเหมาะสมในรายวิชา เนื้อหามีความ สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	เนื้อหามีความทันสมัย และความสมบูรณ์ลุ่ม ลึกเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	ความเข้าใจเนื้อหาในรายวิชา มีการจัดทำ โครงเรื่องเป็นบท แต่ละบทแบ่งเป็นเรื่อง หรือหัวข้อ แสดงให้เห็นถึงขอบเขตของเรื่อง และกรอบแนวคิดที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	ระยะเวลาในการใช้งาน E-Learning มี ความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	สามารถทบทวนบทเรียนและศึกษาเพิ่มเติม นอกเวลาเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
เอกสารรับรองจริยธรรมการทำวิจัย

ที่ จว. ๑๗๕/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เพื่อการปรับปรุงให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

TITLE : THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT USING E-LEARNING FOR TRANSFORMATION IN 21ST CENTURY

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

บานชื่น นักการเรียน

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๖๕ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๒๗๒/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้ทำวิจัย

ประวัตินักวิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล

ดร.บานชื่น นักการเรียน

ตำแหน่ง

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

ธรรมศึกษาชั้นเอก

ศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพอครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รัฐศาสตร์ดุฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลงานทางวิชาการ

มนุษย์กับการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนา. พื้นถิ่นโขงซีมูล. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560. (TCI 1)

ผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ. วารสารสิรินธรปริทรรศน์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562.

รูปแบบการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตตามหลักกฏธรรม 4 สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2561. (TCI 2)

การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 มกราคม - เมษายน 2561. (TCI 2)

การส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนตามวิถีพุทธของสถาบันทางสังคมในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 มกราคม - เมษายน 2561. (TCI 2)

ผลงานการวิจัย

การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักอายุวัฒนธรรมของพระสงฆ์ในจังหวัดกาฬสินธุ์. ทุนสนับสนุนจาก สกอ.

รูปแบบการส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตตามหลักกฏธรรม 4 สำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสงคราม. ทุนสนับสนุนจากสถาบันญาณสังวร.

การใช้หลักจักร 4 ในผู้สูงอายุเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม. ทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยแห่งชาติ

การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาคอร์ปชั่นภาครัฐ
ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนของประชาชนในจังหวัด
สมุทรสาคร. ทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ-สกุล	รศ.ดร.มานพ นักการเรียน
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	เปรียญธรรม 6 ประโยค ศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการจัดการภาครัฐ) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ปริญญาเอก (Ph.D.) สาขาวิชาอินเดียโบราณและเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยมธ ประเทศอินเดีย
ผลงานทางวิชาการ	มนุษย์กับการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนา. พื้นถิ่นโขงซิมูล. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560. (TCI 1) การส่งเสริมการไหว้พระ 9 วัดของพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อให้มีคุณค่าทางปัญญา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 มกราคม - เมษายน 2561. (TCI 2) ทวารวดี : มิติทางความเชื่อและศาสนา. วารสารสิรินธรปริทรรศน์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564 สุวรรณภูมิ : วิเคราะห์มิติทางความเชื่อและศาสนา. วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือ. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (2021): มกราคม - ธันวาคม 2564
ผลงานการวิจัย	การวิเคราะห์การบริหารและการปกครองในคัมภีร์ชาดก สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมรับน้องใหม่ : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต่อการจัดงานวัดเปรียบเทียบกับผู้นำชุมชน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552.

บทบาทของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่มีต่อการแก้ไข
ปัญหาอบายมุข. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2554.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัยโดยการใช้หลักพุทธการธรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2555

บทบาทของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐมที่มีต่อการแก้ไขปัญหา
อาชญากรรม. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2556.

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ - ฉายา	พระครูปลัด ประสิทธิ์ ปสิโท (สระทอง)
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	การระดับปริญญาโท (ศศ.ม.) (สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน) มหาวิทยาลัยศิลปากร ศาสตรบัณฑิต (ศน.บ.) (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผลงานทางวิชาการ	<p>การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการปรับตัวในการปฏิบัติงานในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19. วารสารสิรินธรปริทรรศน์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 82-96.</p> <p>การจัดการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์. วารสารสิรินธรปริทรรศน์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน): 235- 244.</p> <p>การสร้างความสุขในทัศนะของพระพุทธศาสนา. วารสาร สิรินธรปริทรรศน์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน): 254-261.</p> <p>การศึกษาตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. Volume 12 Number 1 January - February 2019: 888-901.</p> <p>ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ ของวัยรุ่นในเขตการปกครองฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม): 2282-2309.</p> <p>ครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน): 2486-2499.</p>
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ประวัตินักวิจัยร่วม

ชื่อ - ฉายา	พระมหาธนภัทร อภิชาโน (วชระเมธากุล), ดร.
ตำแหน่ง	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	หลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชา รัฐศาสตรการปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัย ศรีปทุม
ผลงานทางวิชาการ	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ตามระบอบ ประชาธิปไตย ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ตามแนวทางพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 หลัก ธรรมาภิบาลกับการเมืองในสังคมไทย
ผลงานการวิจัย	การใช้หลักพละ 5 เพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพของชุมชนเกษตรกร เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ปริมณฑลกรุงเทพมหานคร การจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พุทธบูรณาการกับการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย